

PATEIKIEJE

Abrotienė Stefanėjė,
g. 1933 m., gív. Erlieno k.

Daukšienė - Pečkauskatė Elėna,
g. 1925 m., gív. Jakštaitiu k.

Šiaulienė - Benetatė Rūta,
g. 1963 m., gív. Salontus

Stonkiénė - Ropeikatė Eldiuona,
g. 1935 m., gív. Joudopieno k.

Jablonskiénė - Drakšatė Regina
(1939 – 2013), gív. Salontus

Selkauskienė Gražina,
g. 1963 m., gív. Imbariés k.

Bertašienė - Lapinskaitė Regina,
g. 1962 m., gív. Joudopieno k.

Lapinskiénė Regina,
g. 1933 m., gív. Joudopieno k.

Orbonienė Valerėjė,
g. 1936 m., gív. Kadaginu k.

Šveris Valds,
g. 1959 m., gív. Salontus

Rogėnienė Janina,
g. 1935 m., gív. Laiviu k.

SALONTŪ KRAŠTA ŠNEKTAS

2013 m. etnografénés ekspedicéjés Salontū ér Imbaries seniūnējuos medžega

Riemiejė:

Lietovuos Respublikas Kultūras ministeréjés Kultūras rieméma fonds

Kretinguos rajuona savévaldībė

Paréngé Kretinguos muziejaus Etnuograféjés skíriaus vediejé
Vaséliauskienė Néjuolé

Kretinguos muziejos, 2013

TURINIS

Kuožnuos dēinuos valgē	3 – 5
Švēntēnē valgē	6 – 8
Sālontū pīrags	8 – 11
Notékēmā	11 – 15
Tradicējēs ēr darbā	15 – 20
Pas ūkininkus	20 – 22
Vaikīstēs, jaunīstēs atsēmēnēmā	22 – 29
Kalnalē bažninčēs patarnautuojē	29 – 30
Kara, puokarē laikā	30 – 36
Api puomiegius senēms automuobilems ēr keliuonēs	36 – 37
Dainū žuode	37 – 39
Pateikieje	40

IŠ KAIMA GĪVENĒMA SENS PASVEIKÉNĒMĀS

Onkstiau bova: „Tegol bus pagarbīts“, vo ne „Laba dēina“. Vo atsakīs: „Par omžios amēn“. Bet tas bova jau senē.

Papasakuojē Rēikienē Agripina, gēmusi 1936 m., gīvenonti Laiviū kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

KUOŽNUOS DĒINUOS VALGĒ

Kuožna gaspadēnē lioub lēis varšķies sūri. Īpēls daugiau saldē péina, mažiau rūgšta, ītropins seniau lēita sūré. Péina sokaitēna, je nuoriejē solēitē dēdēlē skani, réibi sūri, dar lioub īdies smetuona, kiaušiu. Ka jau varšķē sotrauks, sopēl anou i sūrmaiši ēr gerā sospaud. Sūris toriejē būtē pakēits, kad narūgto. Tuoki kiaušēs, smetuono paskaninta, geltuona, graži galiejē neštēis ēr i veselē. Puosninkams – spērgēnē, cébolinē. Lioub mals agounas agounu pēinou. Buočielis, īsēdiejēs agounu i poudielu, lioub trins so medēnio brūklio (tuokio kāp kuošē grūstē), soks, soks, somals, česunki, ožpēls vondēnō ēr viel ešunks. Pri bolviu ar žērniu kuošēs kuoks bova skuonis. Kanapiu lioub pasies po ciela daržieli. Kanapiu sieklas lioub noplaus, pakepins, biški īdies mēltu, paskou so brūklio mals. Tuokē spērgēnē valgiem so vērtuoms, naskostuoms bolviems. Mamunelē (baba) vērē vēina dēina bolvīnē, i kattro ba bolviu diejē ēr mēltu, šotinē, i anou mēltu nadiejē, batvēnīnē, kor dar diejē ēr tarkoutu rauduonūju batvēniu. Bolvīnē bolvēs pjaustē stombē, šotēniou lioub bolviems nupjaus tik galus, batvēnīnē bolvēs pjaustē ēš gala ēlgās pagalēs. Mesa lioub rūkītē kamēnē koknie, katēla kabēna ont ouša.

Papasakuojē Stonkiēnē Aldiuona, gēmusi 1935 m., gīvenonti Joudupienu kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Vakarē sosēplaus stuotkus, rītmetie ožsēkors ognī, vērs posrītē, daugiausē kuošē, dērbs mērkala (šmakala), sopjaustīs lašeniū kresneli. Bliūda ont stala, rūgšta péina kelēs torielkas, ēr vēsē pri kuošēs. Vuobēlie bava pakabints sens nuorags, gaspadēnē i anou lioub paskombins, vēsē žēnuojē, kad rēk ētē valgītē. Buočios toriejē 40 aktaru žemēs, lioub daug somdītē, apsies dēdēliausis stals; kēik bolviu reikiejē priskostē. Pajies – ēs darboutēis.

Papasakuojē Jeblonskiē Regina, gēmusi (1939-2013), gīvenosi Salontūs. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Rīta meta posrītē – posēnē kuošē. Nuskostas, ēsvērtas bolvēs sokrioši, īdiesi rogēnū ēr pūrēniu mēltu, īpēlsi vondēns, katramē vērē bolvēs, péina, maišont pavērinsi. Padērbs mērkala, īdies smetuona ar lašeniū prikeps, ēr šveisi. Pēitams – boruokīnē, bolvinīnē, kopustīnē so meso. Pavakarē lioub padies péina, dounas, svēista, sūrē,

sūdītu ar rūķitu lašeniū. Vakarē – grocēs kroupīnē, makaruonīnē, lioub pasēdērbtē makaruonu. Kuoki lioub bus skani douna! Rēks anou ēlgā minklē, kol šerdēs pradies geltē, tol minkīsi, pakol ūvarēs ronkas palēks, ba kuokiuos tešluos. Lioub douna raugintē tris dēinas. Par talkas lioub sojiestē dounas po kelis kepalus. Dabar trašas maun.

*Papasakuojē Daukšienē Elēna, gēmusi 1925 m., gīvenonti Jakštatiū kaimē.
Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē*

DOUNAS KEPĒMS

Kāp rēk gera douna ēškeptē? A kāp? Ēškūlē javos, rogius ēškūlē, tujau ēšvalēj grūdus, vež i malūna, somal, parvež. Tujau pat i tuokē gelda diejē, vondens diejē, plēkē, maišē, diejē kvīnu, droskas ē dā papēlduomā lioub bolviu katēlati ēšvērs. Sokrioš, ka gera tešla būtom, i tus mēltus; i ton tešla īdies bolviu, ka būtom skanesnē douna. Ē mīnkīs so ronkuoms tou tešla. Ē mīnkīs tol, pakol ronkas bus ūvarēs, nebķebs ont ronku nikuokē tešla. Vo tuokart douna lioub bus gera.

Vo kāp rēk pasēdarītē gera rauga? I bliūda īsēdiek mēltu, īsēpēlk vondēns, biški čiut čiut droskas, cokraus biški ē palaikīk šēltā puora trejeta dēinū, kol raugs ēšes so kaupās. (Vo a rēk ēšplaktē?) Rēk. Paskiau ded mēltus, plak, minka, bulvēs ēšverd, kuošē tuokē sotrēn. Ka jau ēšrūgst tas raugs, ka jau vēsa tou tešla mīnkīsi, tuokart īdedi bolvēs ē viel mīnkā. Ka praded rūgtē, palēktē kēik rēk. Toukart tuoks dēdelis pečios bova. Pakors tievs pečio, lioub po šēsis, septīnis kepalus ēškeps ož karta. Dēdelē kepalā – ne kāp dabā. Dēdelē šeimā savaitē lioub ožteks. Kāp priēt, ka baig, tēp ē kep.

A būtēnā tuo cukraus rēk dietē? No, kad praded, kad tas pērms raugs, paskiau ne, paskiau neded. Paskiau, ka tori pērmōji rauga, ē nikuokiū raugu lioub nebdarīs. Tuo gelduo, kor lioub mīnkīs, tēp jau nebēšgromdīs gatavā čīstā ē palēks pri seinu prikēbē tū tešlū. No, tada ē viel lioub dies mēltus, maišīs, taisīs ē palaikīs. Kāp šīndēina užtaisīs ton rauga, vo jau rīt jau i pēlns raugs, trauk ē mīnkēk, ē kepk douna. Tor būtē tērsts raugs. Šaukšto ēšmīnkīsi pērmōji ton rauga..

Keinuo darbs i mīnkētē douna? Mamas, vākū soaugusiu, panū, šeimininkēs, muotinas, bet kartās ē vīra.

Dounas vēsumet bova ont stala? Lioub būtē.

Tas grūdielis ērgi Dēivolelē sokorts? No kāp ne?! Dieva duovēna. Dieva duovēnas vēsas ī.

Papasakuojē Abrotienē Stefanējē gēmusi 1933 m., Abrotis Sēmuons, gēmēs 1934 m., gīvenontio Erlienē kaimē. Ožrašē Kasperavičātē Aušrēnē

Esat gera šeimininkē? Ne, jug, ka kas kor papasakuo, tēp, sožēnuom ē dērbam. Če īr pēnkē kēluogramā vagorklu, īr stēklēnē cokraus, stēklēnē acta, stēklēnē aliejaus ē trīs šaukštā droskas, ē vēins indielēs tuomata. No vuvo, sopjaustiau ē priš gala tris galvelēs čēsnaka. Sokaitēnau, tēp pēnkuolēka-dvēdešīmti mēnotu ē sokruoviau. Če dar dariau vagorkus so pamiduorās, cēboles. Mielenes ī gerā akims, bet rēk valgītē.

No jau lioub sakītē, ka mielenēs akims ī patēs geriausēs. Avietēs ī, ka temperatūra pakēlst. Erbeta rēk ēšsēvērtē ē tu patiū šakielu ēsēdītē, paskiau – ougu. Ēšprakaitouji. Dā lēipas žēidū gali idietē.

*Papasakuojē Boivīdienē Rasa, gēmusi 1942 m., gīvenonti Joudupienu kaimē.
Ožrašē Kasperavičātē Aušrēnē*

Vo pagrēndēnē erbeta bova tuoki... Cokra lioub padegins valguomamē šaukštē blikēnie, no i ondēni diesi. Ē kuokē skani erbeta lioub ēšes. Roda, poiki erbeta ē skuonīnga lioub būtē. Ē daugiau tuokē erbeta ka lioub taisīs, ka jau vaišiems, ka kas ēš gēmēniū atvažious. Īded i šaukšta cokraus ē lašieli ondēns – vērins tamē šaukštē.

Papasakuojē Abrotienē Stefanējē, gēmusi 1933 m., Abrotis Sēmuons, gēmēs 1944 m., gīvenontio Erlienē kaimē. Ožrašē Kasperavičātē Aušrēnē

Muotréšku tvarka Ne, mama nelioub sakīs nieka. Lioub sakīs tievou, kāp če būsi so tuokiuom grindim naplautuom. Ē ons ēr ēšes sopikēs.

Vīrams kētēp atruoda? No, no, vo mums rēk šlapintē, rēk plautē.

Kāp longus rēk novalitē? No, lioubam valitē ē tus longus, plausem so vondenio, notrinsem so kažkou tēnās; aš nabžēnau. Lioubam trintē, paskiau īsēnešē giedra. So stēklēne a so kuokio somtio... ē lēisi ont tuo longa. Nobiegs vēskas, vēskas tēn nobiegs ūvarē. Tik tou atsēmeno, ka lioub laistītē, nopēltē, ka būto ūvarē, ka blēzgieto. Ka vēskas nobiegtō.

Kāp rēk pouda ēšveistē? No, ī sūnkē. No, dabā, ka ī priemuoni, nabieda, dabā ī vēsuokiū tū trēniekliu, dabā jau ēštrintē gal. Vo toukārt – so šaukšto. Paimsī ē grondīsi, pamērkīsi vondenie, paskiau ē grondīsi. Arba īkratīsi pelēnū, no so kuokio skodoro, so pelēnās ē viel trinsi. So pelēnās lioub gerā ēšsētrīns, baltā palēks.

Vo ont laužā? Bolvēs lioubam keptē, i žarējēs. Daugiausē, ka ījuom i kolkuoza. Bolvēs rausēm so knabēs. Laukā dēdliausē, sostuosem, rausem. Tojau sorokousem, prisēnešem laužā. Sokorsem, prisēkrausem tū bolviu, nosēmaliavuosam vēsē, nosētepsam bavalgīdamis... Bet bova iduomē. Skanē, iduomē. Tuos bolvēs apdeg – tuokē onglē īšem, tas vēdos tuoks mēltings...

Nuoriesēs ē saldiau? No, lioub vērs ēš cokrēniu runkeliu cīropa. Lioub augins cokrēnius runkelius... Vo sotarkous, a vērins tēn, aš jau tuo nažēnau. No, ougu lioub prēsēvērs. Tēn pat bova mēškā, broknui lioub prisērinks, broknēs tas vērs so obulēs. Broknēs, anuos ī tēp vēinas kartēs, vo ka so obulēs somaišā, anuos ī nakartēs – skanēs. Lioub tū mēlienu būs daug. Prēsērinks, vākos ēšgins prēsērīktē. Tū grību... Tēp ē paauguom.

Jaunā gaspadēnē rēk muokietē sūri ē douna pagamintē? No, vo jego miestē gīven... ē tuo narēk, vēskas gatavs.

Je pats, tā pēgīau? Aiško, ē skaniau, ē pēgīau, ē svēkiau. Žēnā, kou pats pasēdarē. Nikuokiū kāp ka saka „E“ nepridēdi, vēskon sava pasēdarē, natūralē.

Duonā rēk laika? Rēk, ē prēvezietē, ē ēškeptē, ē vēs tēik kažkāp notaisītē, ka nabūto pardaug kēita, pardaug mīnkīta, ka nabūtom sokleksi. Kēta karta sopluokšta

paleikt, no tēp, kāp sūris. No é nikuoké ta douna naësēt. A pardaug minkšta bovusi – mažā mēltu bovē dieta. Vēs tēik če tori notaistītē.

Rek torietē gera rauga? No va, tas raugs, je pats darītomi ton rauga, kartās ons ésēt tuoks neskans, vēsēp būn. Par žēima če pri mūsa daug kep. Jug kuožnuos šeimininkēs ī vēn kētuokē. Vēsa laika ī kētuokē. Kēkvēina vēn kētēp.

Ajerū jiega Mes gīvenuom Leliūnūs, mona muočiutē gīvena natuolēj. Tas prūds bova vadēnams Gēnesēs. É če lioub daug būs ajerū, dabā nabie ni kuokē prūda – užstatīta gīvenvietē. É tā mes és tēn lioubam vākā atbiegtē če tū ajerū. Prēsērausem kliebēs, parsēnešem pas tou močiutē. Ér ana mums sorēš, mes ont kopruos ér ētam nešenē. Valgīsem tus ajeruos, éspiešēsē éš tuo vēdorē tou minkštēmieli. Ér ī skanē, biški so kartomelio.

Vo dounas ont ajerū nakepiet? Ne, tuo nabova pas mūsa, aš nažēnau. No, kāp ka saka, ont léžēs kepē, bet ajerū nediejē. No, daugiausē, bēnt ont tuo ajera tēn, Aukštaitejuo, anēi kep. Vo mes dedam i bļiekas. No, ajerā, anēi īr apetitou – sožadēn apetita. Arba ajerū šaknis ī gerā plaukams. Sovērēni tas ajerū šaknis – stēprēn plaukū šaknis. Bet, ka nepaslenkam. No, dabā če vēinuo vēituo ī tū ajerū. Vo kētor nabie ni būtē. Éš kor é bagausi...

Kāp éšlaikitē markus? Smēltie vēs tēik kažkāp pūn. Ši žēima aš laikiau pjūvēnuos, sausuos pjuvēnuos. Ér éssēlaikē lig pavasarē gražiausē markā. Ni sovītē, ni nieka. Sklepē laikītē rēk. É dédēlē gerā éssēlaika.

*Papasakuojē Boivīdienē Rasa, gēmusi 1942 m., gīvenonti Joudupienu kaimē.
Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē*

ŠVĒNTĒNĒ VALGĒ

Mona mama bova gera gaspadēnē, mamas sesou pri konēgū, daktarū lioub gaspadēnaus.

Pati éjau i veselēs šeimininkautē, i pagrindēnēs gaspadēnēs. Bova garbinga veselē, tukuuo kninguo apsiskaitiau, kāp rēk kimštē kopūstu galvas: tarpās éspjautē lapus, priķestē mesuos, galva sorēstē ér vērtē. Padieta ont stala nuostabē atruodē, klēbuons klausē, ar gal anou valgītē, gal diel gruožē tik.

Lioubam veseliems vērtē daug mesuos, roletu, šaltienas, sogalvuosem, kāp papouštē. Atsēgierēmou vēriem saldius kompuotus (nikuokēs gaivas nabava maduo).

Veseliems kētē lioub ožsēsakītē po septīnīs skērtingus tortus: brēdius, stērnas, ežius ér kt. Tešlas – biskvitēnēs, pertepēmams lioubam vēsuokius kremus darītē, kētē lioub nuories so ougieniems.

Vasara lioub būtē dédēlis vargs, nabova šaldītovu, lioubam neštē maista i kuokēs tomsēs, šaltas jaujēs, tuolēj lioub reikietē lakstītē; ér kuojēs sotins. Papjaus kiaulē, paukštiu ér reikies vēskon soruoštē, ér pīragus, ér tortus, ér pierninkus, vēskon lioub rēks éškeptē, ér douna. Na kāp dabar – pīragus, tortus éš krautovēs. Dédelē veselē, šimtou žmuoniū, priš tris dēinas lioubam pradietē ruoštēis, mažsnē pasēruošem par dvē dēinas. Lioub papasomdīs padiejieju, je šimtou – dvē, je žmuoniū mažiau – vēina. Pērmiausē lioubam dounā tešla ožsēraugtē (raugīnsem dvē dēinas) ér pīragus éssēkeptē. Ka gerā pečiou éškepsi, tā rēikē lingous. Pētlevuotu mēltu douna lioub

būtē dédēlē skani, pīragu lioub mažiau tavalgīs, kāp tuos dounas. Ér naktemis priš veselē dérbuom, déinuos naožteks. Ūki tuoms déinuoms lioub vīrs priveizjetē. Pēningū namažā parnešio. Seniau ožmuokies gaspaduorē ér dar éšvažioudamē svetē dous. Svetē lioub doutē ér možekontams, ér šeimininkiem. Kor baguots, ér namažā davē. Nasenē ta mada taēsējē. Bet vēina karta nu gaspaduoriu bēski par mažā ožsēprašiau, toriejē būtē daug svetiū, sovažiava mažne vēse aukštaite, ni vēins ni diekou; tēn, matīt, tuokios maduos nabova, tad mažā ton karta i taoždērbau. Vēskuo lioub būs tuos veselies. Vēns tuoks puonalis kabēnijes, tā par ausi ožtrēnkiau; gerā, kad na tuo ronkuo pēli toriejau. Seniau nabova maduos jobiliejs keltē, nasenē, mosiet, pradiejē.

Velīkuoms, Kalieduoms kuožnos nomēi lioub kou galiedamē skaniau pasētēktē. Pīraga lioub mažne kuožna gaspadēnē éssēkeptē, je natories pečiaus, nešies pas kaimīnē éssēkeptē. Kalieduoms lioub kiaulēs galva ar nuors kiaulēs palūpi éssēvērtē ér apkeptē. Velīkuoms, kāp ér dabar, lioubam kiaušius dažtē, apvēniuojē cébolaiškēs, so brētvas peilioko éšskotēnietē ér so vaško ornamēntus ésvēduotē. Daugiausē so cébolaiškēs, dar je īdiesi i kuokius dažus, dédēlē gražē éšēs, vēsū naēsskotēniesi. Ožgavieniu kāp laukiem, prisēkampam blīnu. Lioub važioutē „veselnīkā“, pasēkinkē do arklīus. Arklē papouštē, jaunasis, jaunuoji, palīda. So možekontās. Kēta meta – daktarēs, žīdā, velnē ér kētuokēi éssēmaliavuojē, kētē ér so lēčīnuoms bjauriuoms. Pērmadēinē vakara lioub atbiegtē vākā: žīdelē, obagelē, velnīokā. Nu senū sena nanutrūka ta tradicējē. Mona vākā tēp pat lioub ētē, „žīdelēs“. Mažasis Antanoks vēina karta vēins nuējē i Salontū miesta pri sava muokītuojē. Muokītuos anou pakosuojē nuētē ér pas klēbuona. Kēk klēbuons apsēdžiaugē; na vēsē drīsa pri anuo ētē. Vāks padainiava, pašuoka.

*Papasakuojē Baltrēkiens Angelē, gēmusi 1927 m., gīvenonti Leliūnu kaimē.
Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē*

Api alaus gamība: Alu lioubam pasēdarītē ont švēntiu. No tuoks so mēliems bus, nesies jau tēp; tas trakalis vadēnuos. Apīnū dies, mēžius sodaiginsi, ožsēpēls, parkuoši. Kāp pradigst – éssēdžiuovēni, somali anoun, ér paskiau karšta vondēni ožpēli. Ons tuoks skīstieliis gaunas, ton skīstieli parkuoši par kuokē medžega, skaituos, kēta karta lēnēnē bova tei tatā maišā kuokēi ar kuokēs staltiesēs. Ékluos, parkuoš par ton, oždies pažiauli, oždies rogēnius, par šiaudus pēls. I tas bačkas lioub sosēpēls, kranā bova īdietē, te apt éšgrēižtē, é tus ožkēši, ībersiš. Aou pavērēni tuoki skīsta, sojungi, mēlēs é raugēn. Ka mēliū netoriejē – jau é nebadarīsi. Mēliū liüb bus torgūs.

Api švēntēs: Žeimiūs bova soupīnē, vēsa laika tēn tatā liüb būtē, é tēn tatā liüb tas Ožgaveinēs pruovītē. Velīkas, Sekmēnēs – vēsas šventēs švēntiem. Vasarē šešiūliktojē é ton lioubam švēstē. Bet žmuonis nenuoriejē švēstē, tēp jau é ūkininkā, kon bet vo éš valdiuos bova – je jau, galiejē nobaustē jau, skaituos. Bet kumet Npoulē, je švēnta dēina īpuolē sekmadēinis, tēn ta tou šešiūliktojē kartās – jau lioub šventintē. Vo sekmadēinis staunē, vo tēp je jau a vainēkā kuokēi, a

paprasta bažnītēnē, religinē šventē, vēsas bova šventamas. Plungie liūbām i juomarka važioutē, grieblius tēn tatā suveš, pardavuos.

Api Salontū torgo: Bova torgos, ēr bova dēdēlis torgos, ēr bova ontradēnie ēr pēnkadēnie tōrgā bova, no ēr tēsies tēik žēima, tēik vasara, vēsa dēina, jau pavakarie vēsē važious. Ē negaliejē ēšvažioutē, bova tēik pēlns, pradies no dākta pērmējēj važious, ē paskiau kētē no dākta važiava. No ēr ons bova dar rūsu laikās, tēn, tamē cēntrē, ēš pradiū dar kelis metus bova. Ē paskiau, kor Puocios Aliožos gīven, ontru posie. Tēn bova torgaus krautovē, Muockos kor gīven. Lioub sakīs: tēn īr torgos, pri krautuvēs īr torgos sakīdava, korēi nažēnuos. Muockos bova Jostīns vardo. No ēr ons pardavē tou vēita – ēšējē i Mažeikius ons, ēssēkielē. No bēndrā vēskou pardavēnies – ēr ūkešku biški bova, no ē paskiau jau vielau atsērada transporta, ēr ēšnika pats, ēšnika tas torgus. Kolkuzā kāp sosētvierē, bova tēi tōrgā sekmadēinēs, vēs tēik lioub nakti prasēdies ēr rīta meta devīnēs – jau ēr torgaus nieka. No tēn paršiokus pardavuojē, grūdus pardavuojē, no, vēino žuodio, kas kou toriejē, ēr gielēs, vēino žuodio vēskou. [...] Paskiau tēn ni kuokē torgaus nebibova, no bova tēn, kor pas autuobusa stuoti, po tou palašo bova tuoks mažos torgielis. Mažos tas bova rusu laikās vēsa dēina lioub būs. Paskiau jau Lietuvos laikās atsērada dēdēlis.

Papasakuojē Diekunts Konstantīns, gēmēs 1931 m., gīvenos Salontū. Ožrašē Rapalis Aurēms

Salontū pīrags

Mama pasakuojē, kad Smetuonas laikās bova tuoki Barbuora pīragēnē, katras kepē pīragus, baronkas, pierinkus. Salontū ēr alaus darīkla bovusi. Sovietēnēs laikās bova konditerējēs cech, kepīkla, kor lioub keps dēdēlē skanius pīragus, stombē ēssēakiebus, porius. Lioubam pērkē po dēdēliausē blikē.

Papasakuojē Žvinklienē Valē, gēmusi 1944 m., gīvenonti Laiviū kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Dērbau Salontū kooperatīvē, kontuoruo, paskiau vēriējē, vielau konditerējēs cechē darbēninkē, teka dērbē ēr vediejē. Salontū pīrags sogalvuojē keptē Salontū kooperatīva pērmininks Sorvēla Ontuons. Recepta, mosiet, ēš kuokiuos geruos gaspadēnēs bova gavē. Tēkros pīrags lioub ēškeptē skanos, par laika vēsū garbēnams. Pērmiau mažau kepē, paskiau – tuonuoms. Žmuonis ēsgarsēna ton pīraga, eilēs krautovie lioub stuovies. Tuoks garsos pasēdarē, pradiejuom keptē tuonuoms. Dērbojom dvējuom pamainuom, ēr naktēmis. Kepiem dvējū rūšiū: nomēni, kor diejuom margarīna, ēr Tauragēni – i anou diejuom svēista. I vēsus – pēina, kiaušēni, mēliū, mēltu, droskas. Lioubam keptē ēr sausainius, ēr biskvitus. Dērbojom dvē brēgadas: pērmuo – Rapalienē Aniceta, Daukšienē Bruonē, Šleinienē Ēivē, ontru – Žilinskienē Stasē, Beržonskienē Vilējē. Daug kepieju keities, darba sālīgas bova dēdēlē prastas: žēima šalta (ēš rīta atējos kēba blikas pri ronku nu šaltē), vasara – karšta (pīliem vēina kētā vondēni ont galvos). Tēp svēkata praraduom.

Papasakuojē Beržonskienē Jenina, gēmusi 1935 m., gīvenonti Salontū. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Aš, Šiaulienē, Rūta gēmiau 1963 metu lapkrētē 6 dēina Rusēju, Krasnuojarska kraštē, Bogučiana kaimē tremtēni Uonuos ēr Pranē Benetē šeimuo. Ba monēs šeimuo auga dā trīs seseris.

1967 metu vasara grīžuom i Lietova ēr apsēgīvenuom Salontū miestelie, Kretinguos rajuonē. Lonkiau Salontū vēdorēnē muokīkla, katrou bēngiāu 1981 metās. Tās patēs metās īstuojau i Klaipēdas prekības muokīkla. Īgējau pēnktoos kategorijēs vēriējēs kvalifikacējē. 1983 metās īstuojau i Vēlniaus prekības teknikoma (neakivaizdēni skīrio), katrou bēngiāu 1987 metās ir īgējau teknika teknuoluoga kvalifikacējē. Tās metās dērbau valgīkluo (vēinuo ēš Klaipēdas muokīklu) vēriējē. Nu 1986 iki 1991 metu dērbau Kretinguos RVKS Gintars, katros vielau pakeitē pavadēnēma i Kretinguos rajuona maitēnēma kooperatīva, vo 1992 metās reorganizavuos i Salontū vartuotuoju kooperatīva. Teka dērbē ēr vēriējēs, ēr pardaviejēs, ēr kepiejēs darba. 1996 metās Salontū vartuotuoju kooperatīvs bova panaikints. Dēltuo bovau atleista ēš darba. Tās patēs 1996 metāis īregistravau sava (Šiaulienē Rūtas) individualē īmuonē. Pradiejau keptē mēlini pīraga (Salontū pīrago vadēnāma).

Salontū pīrags baisiāusē ēšpuopoliariejē septintamē dešimtmetie. Pagerintas namītis pīrugas, – tuoks kepenē pavadēnēms īrašīts pageltosiuo ēr apēplīšosiuo sovietmetio veikosēs Salontū valgīklas technuoluogēnie kortelie. Pateikts pīraga recepts ēšsamos anuo gamēnēma aprašos. Pri dabar tostē ēr apleista pastata miestelē centrē eilie žmuonis rīkiavuos nu šeštuos rīta – tēik bova nuorintiū nosēpērtē nakti ēškepta šviežē pīraga. Švēntinis Velīku stals bova naīsēvaizduojems ba šiuo gardiesē. Tad švēntiu dēnuoms anou kepē kiauria para. Tam, kad ēškeptu tuona tuo pīraga, kepiejēs šaukies i pagelba šeimuos narius, so katrās triūsē ēr naktēmis. Po tuona par kuožnas švēntēs ēškepam ēr dabar. Pīrags bova brongos, dieltuo tievā anou pērka tik par Velikas, Kaliedas ar ka i nomus lioub ožsoktē svētē. Atsēmēno eilēs pri senuosēs kolēnārējēs krautovēs par švēntēs. Atruoda, vēsos miests kvepiejē pīrago. Senuolē pasakuojē, kad Salontū nu sena šventiems kepē pīragus nomēi pečiūs, vo kas natoriejē tuokē pečiaus, nešies keptē pas kaimīnus. Gelsvos, minkšts, poros ēr kvapnos – tuoki pīrags atsēmēno ēš vaikīstēs. Ka ēšmuokau anou keptē pati, ni naītariau, ka po keliū dešimtiū metu tas darbs ēsaugs i siekminga šeimuos versla. Naprieklauso mībēs metās ožsēdarios Salontū valgīklas kepīklā, katruo ketoris metus dērbau ēr kepijē, ēr pardaviejē, teka pravertē Darba biržas doris.

Ka miesta kepīkla ožsēdarē, nablēka kam keptē garsiuojē pīraga, tad so vīro pamēslējuov, ka galietomem šiou niša ožpēldītē; dieltuo, kad žmonis tuo pīraga nuoriejē. Partrauka troka naēlgā – jau po keliū mienesiu ēškepiem pērmūsius kepalus. Pradiuo kepiem dvējau ba parstuojē – dēina ē nakti, kol galva pradiejē sōktēis. Toukart pasēkvētiem pagelbininku. 1996 metās īregistravuom individualē īmuonē. Santaupu natoriejem. Gavuom ēš Kretingos rajuona savēvaldībēs 3 tūkstontius litu parama, ož katrou nusēpēkuom īrongas kepēmou. Maišīklē ēr plakīkli jau toriejau, anus pasejiemai vēituo ēšeitēnēs kompēnsacējēs ēš senuosēs

kepīklas. Toriejem ēr sena kepēma spinta, nosēpēkuom dar vēina kepēma kruosnelē – tuoki bova pradē. Pērmūsius metus lioubam ēškeptē po 8 kepalus par valonda, po dvijū metu – 32, vo 2007 metās, atnaujēnē īronga, jau galējiem ēškeptē 42 pīragus, bet par švēntēs pīraga vēs tēik lioub pritrūktē. Dabar vēino karto ēškepam po 88 beveik dvijū kēluogramu svuorē kepalus. Daugiausē pīraga nuperk Salontū, namažā ēšvaženiejem ēr po Plungēs, Kretinguos, Skouda rajuonus – prekēs statuom i 40 prekības vēitu. I versla īsēstraukē vēsa šeima. Iš studēju grīža trīs vākā – dvē dukteris ēr sūnos nuorē paded. Vēsē dērb – kep, vež, saskaitas ēšrāša. Daug jau paded sūnos, Vēlniaus universitetē bēngēs versla vadiba. Ons ateitie parims vadovavēma verslou. Pats tuo nuor. Ons gal ēr nakti atsēkeltē, ka rēk, pats jiemies gamintē etiketēs, šveit lēntīnas, klaus, kap pīraga i skarda īdietē, kad formas neprarasto. Jau šešiuolēka metu natoriejau normaliū atuostuogu. Ēštrūktē tuoliau pavīkst tik darba rēkalās – nepraleido pruoguos apsēlonkītē maista pramuonēs paruoduos Vokietējuo, Prancūzējuo. Iš ten parsēvežo vertingu žēniū ēr naujū mintiū. Pagrindēnis mūsa īmuonēs kepīklas gamēnīs – Salontū pīrags. Kepam ēr īvairiū rūsiū sausainius, keksus, žagarelius, rēistēs, pluoštainius, tortus. Kepamus saldiūsius florentinus jau skanaun saldomīnu miegieje ēr Airējuo, Italējuo, Vokietējuo. Kad kepēnē pērkjiegems vēsumet būtom šviežē, vieno karto ēškepam na daugiau kap po 5 kēluogramus sausainiu. Grūdus perkam ēš vietēnē ūkininka ēr vežam maltē i Žemītēs kaima (Skouda rajuons) pas Robēna Edvarda (malūns īr īrēngts bovosemē kolkuoza sandēlie). Péina ēr kiaušenius perkam ēš aplinkēniūs kaimūs gīvenontiū žmuoniū (torem pastuovius tēkiejus; anū mažie, vēs mažiau žmuoniū augēn gīvuolius). Margarina, cokro, mēlēls perkam krautovie. Pīragou keptē nauduojem šiuolaiķeška īronga: kepēma kruosnis, maišīklē ēr panašē, dieltuo, kad pīraga kepēms ēr realizavēms – mūsa šeimuos verslos, torem ēš anuo ē pragīvenēmou ožsēdērbtē.

Salontū pīrags

Sodietēs dvēdešimtē kēluogramu pīraga:

- 12,2 kg aukštiausēs rūšies kvētēniū mēltu
- 2,7 l péina
- 2,7 l vondēns
- +1,6 kg cokraus
- 2 kg margarina
- 200 g vanilēnē cokraus
- 480 g mēliū
- 100 g droskas
- 950 g kiaušeniu

10) 60 g aliejaus skardū tepēmui

Pērmiausē paruošo īmaišala ēr paraugēno anou 30–60 mēnotu. I minkīma katēla sobero mēltus, cokro, kiaušenius, droska, vanilēni cokro. Margarina ēštērpēno ont vēriklēs. I anou sopēlo péina ēr vondēni, pakaitēno ligi 50°. Tumet vēskou sopēlo i maišīklē ēr 5 mēnotas maišau tešla. Paskiau sodedo so cokro ēštrintas mēlēls ēr viskon dar maišau 10 mēnotu. Gerā ēšmaišīta tešla oždēngō druobē ēr kēldēno 1

valonda. Ka tešla ēšrūgst, formoujo ovaliuos formas po 2 kēluogramus kepaliokus, katus sodedo i aliejo ēštepta skarda. Kuožna kepalioka aptepo kiaušenē plakēniū ēr dar kēldēno 10–15 mēnotu. Skardas so kepaliokās sodedo i kepēma kruosni ēr 10 mēnotu kepo 240–260° C temperatūruo. Paskiau temperatūra mažēno lig 180–220° C ēr dar kepo 45 minotas. Išstraukusi ēš pečiaus, pīraga kepaliokus ēšēmo ēš skarduos ēr palēikto atviestē. Pīrags – ovaliuos formas, gražē gelsvuos spalvuos, nasokrētēs, ēškēlēs api 12 centimēru. Parpjuovos pīraga, jautas lēngvos vanilina ēr péina kvaps. Pīrags poros ēr minkšts. Esu ēšsauguojuusi 1971 metu pīraga, katrou kepē Salontū valgīkluo, receptūra, bet pati daugiau tēso tas kepēma tradicējēs, katras mon perdarē mona vīra mama Šiaulienē Ēiva. Viskas, kon oždērbam, tenk kepīklā atnaujintē ēr vākū muokslams. Svajuojem api nuosava krautovelē, katruo pateiktomem tik sava kepēnius. Jau matau, kāp ēšdiesītītem vitrinas, nosēveizieju ēr lēntīnelēs. Dabar somduom 12 žmuoniū. Sekmadēini atsikielusi ankstēi skobo i bovosemē ūkēnēmē pastatē īrēngta kepīkla. Sekmadēinie douna mon pati skaniausē, tuos dēiniuos darbs mon švēntē, vo pērmadēinie prasēded naujē savaitē, ka viel rēk skobietē. Kepo tēp, kad ēr patis galietumem valgītē. Je patēms neskanē, tuoki pīraga nasiūlīsi ēr pērkjiegems. Rēk gerbtē savi ēr klijēntus. Patiuos mēgstamiausis Salontū pīrags īr pasēkēs ēr atokiausius šalēis kompelius – papoušēs tēn ēr īprasta, ēr švēntēni stala. Ba anuo ēš Salontū grīztē – navalē.

Papasakuojē Šiaulienē Rūta, gēmusi 1963 m., gīvenonti Salontū. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

NOTĒKĒMĀ VĒITUOVARDĒ

Imbara

Ont Imbaries pēlekalnē bova dvars. Dvarininks toriejē doktēri vardo Imbara. Tam dvarē bova oždarīts švedu balaisvis. Ta doktie īsēmīliejē i ton balaisvi. Ož ton anoudo abodo nužodē, vo dvars so vēsās žmuonēmis sobūrīejē ēr sosmoka i pēlekalni. Žmuonis saka, kad Imbaries pēlekalnis tēp vadēnams nu tuos dvarininkātēs varda. Kor dabar Salontā, onkstiau bova sala. Žmuonis lioub sakītē – sala ontā. Tēp ēr palēka – Salontā. Alkuos pēlekalnis – aukora vēita, kor vaidēlūtēs laužus kūrēna.

Papasakuojē Struopienē Jenina, gēmusi 1935 m., gīvenonti Erlienu kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Ar nanuori medaus?

Ka tievā bova dar jaunē, par Velīkas, Kaliandas lioubam važioutē pas buočius. Tēn laukē gausē vaišiems apkrautē stalā: kiaulienas kumpēs, dešruoms, sūrēs, pīragās, medo, ougieniems ēr kētuoms gierībiems. Vēsē lioub sosies ož stalū, vēišies, rokousēs. Vāka pri stala ēlgā naēškēnties, i ronkas pasēgruobs mēsuos gabala, pīraga, ēr laksta aplinkou. Je atējē kuoks kaimīns, svadēna pri stala. Par veinas šventēs atējē tuoks biednos Rimkos Tadeušos, bornuoso (palito so kapišuono) apsēvēlkēs, pasēkabēna ton palita ēr sieda pri stala. Valgē grētā ēr ton, ēr ton

(mesuos, pīraga, sūrē jem), vo paskiau apsitepē pīraga stuorā so garstītēs. Buočios merk aki – bus jouka. Tadeušos norējēs kōnsi, ēssēžiuojē – ožtraukē anam dvāsē, ašaras bieg. Atsigavēs saka:

– Jūzopā, kuokēs tuos tava bētēs, kad tuoki medo neš.

Paskiau vēsē joukies kēts kētam:

– Ar nanuori medaus?

Papasakuojė Jeblonskienė Regina (1939-2013), gīvenosi Salontū. Ožrašė Vasėliauskienė Nėjuolė

Oždarbis

Suoduo gīvena ūkininks, pri katruo sotarta laika ni vēina merga nalioub ēšbūtē. Vēsē spēliuojē, kas kāp. Viel atējē jauna, graži mergē, ér ta naēlga trokos nuor ēšētē. Gaspadēnē ana dēdēlē téka, tā praša pasēlēktē. Ta nikāp nasotink. Tik ka gaspadēnē dēdēlē pristuojē, pasākē, ka gaspaduorios īr anou apsiedēs, grabaliuojēs ér lēip ētē so anou goltē. Gaspadēnē anā saka:

– Pasakik, kad priimsi goltē, bet paprašik, kad tik kou dēdesnē lašēniū palti atsēnešto.

Vielā vakarē gaspaduorios atslinka i merguos kamara, šnekēn, bet ana nieka nasaka. Galvuo gaspaduorios – nadrōsi tier ér narokoujēs. Pargoliejē ér priš rīta meta gaspaduorios nomuovē téisē i arklidēs. Rītmetie gaspadēnē posrītē kad prikepē lašēniū. Gaspaduorios pīkst ont anuos:

– Kuo taškās tās lašēnēs, šeimīna paršersi.

– A mon ēškada? Oždérbau – so gaspaduorio pargoliejau.

Šeimīna téik juokies, kad longā skombiejē. Gaspaduorios nu tuo laika i svetēmas muotrēškas nabipaveiziejē é gerā tuoliau gīvena, vo mergas ramē sava laika lioub ēšbūtē.

Ni tas nabova bovēs

Vaikis pas ūkininka taisē kiauliu garda, vo tuos ēšlaužē daugiau ér ēšlakstē. Vaikis šauk:

– Ni tas nabova bovēs, ni tas nabova bovēs.

Kas matē – dēdēlē joukies.

Baidīma pasekmēs

Mergēs ēšējē maudītēis i Pajoudopi. Tuoks Juonis sogalvuojē ētē anas baidītē. Muotina prašē nabap: uotioutē, bet ons naklausē. Vaikis atsēstuojē ont kalvelēs, ēssēdarē plēks ér šuok.

Tou patio laiko ér kēts vaikis noējē pri opēs. Pamatēs Juoni šuokonti, ontlēpa ont kēta kalnelē ér tēp pat šuok. Vo Juonis, pamātēs tuoki pat kap ons, ēssēgonda ér sosērga. Sērga gera nedielē.

Katēla keliuonē

Po Jakštatiū kaima važeniejē kaliedninkā. Klēbuons važiava so brēkelē, vo zakrēstējuons so vežēmo duovēnuoms sosēdietē. Pas Kobēlio sotarē pavalgītē večerē. Sosérinka vaikē, mergas ér éš kētū suodību. Pritrūkos vaišiu, nokabēna nu aša katēla so makaruoninē. É ton sotašē. Vēns vaikis ton tosti katēla īdiejē i klēbuona brēkelēs gala. Klēbuonou ēšvīkos, kad barškiejē tas katēls ont Salontū brokē. Kēta rīta atvažiou klēbuons viel pas Kobēlio ér saka:

– Atvežiau katēla, bet makaruoninē na aš tasosriebiau.

Žīdelē apgaudēniejēmā

Senās laikās miesteliūs, daugiausē Darbienūs, gīvēna daug žīdielu. Žemaitems anēi nadēdēlē tatēka, dieltuo, kad anēi kētēp atruodē, kētēp riedies, kētēp meldies, nadērba žemelēs, bova šmokolninkā, no bova vēsā kētuokēi. Dieltuo, pasētaikios pruogā, žemaitis lioub anēms ēškriestē kuoki špuosa. Atvažiava Maušos pri Eglinskē so vēsuokiuoms smolkuoms prekiems: adatuoms, gozēkās, siūlās, merguoms kaspēnās ér kētkou. Eglinskē posvaikis ēškinkē žīdelē arkli. Ēšējēs éš truobuos Maušos muš ton arkli. Nikāp nagaliedams soprastē, kāp tas arklīs galiejē éš éinu ēšīstē. Vo gaspaduorios saka:

– Douk posbotelkē, sotvarkīsem.

Papasakuojė Stonkiénė Eldiuona, gēmusi 1935 m, gyvenonti Joudupienu kaimē. Ožrašė Vasėliauskienė Nėjuolė

Ū-tiu-tiu-tiu-šēltā

Gīvēna tuoks péjuokalis, katros vēskon liuob pragers, vo anuo muotrēška natoriejē ni drabužiu so kou apsēvēlktē. Vo ta anuo pati nuoriejē so vīro vēsor ētē. Nuējē vēina vakara pas kaimīna kartuoms pagrajītē, bet vīrs anou i truoba nadrīsa vestēis – bova vēsā posplēkē. Pri truobuos, natuolēj doru, bova pastatīts šiaudū kūlis (stuoga dēina taisē). Ta muotrēška īlinda i ton kūli. Vīrā laiks nu laika ēšēn atlēktē sava gamtēniū rēkalū, é vēs i ton kūli. Toukart ta éš kūlē šauk:

– Ū-tiu-tiu-ti-šēltā.

Vīrā ēssēgondē ībiega i truoba.

– Kas če baida?

Gelžēnsnapē

Kēta karta péjuoks vīrs, niekor nanuoriedams vestēis sava patiuos, oždarē anou i sklepa, pasakēs, kad niekor éš anuo naēšēto, dieltuo, kad šindēina lieks gelžēnsnapiū polks ér gal anēi kou nuors padarītē. Vīrs ont sklepa dongtē papīlē žēriū ér sovarē vēštas. Vēštas so snapās barškēn i dongti, grūdus lesdamas, muotrēškelē ér pavierējē, kad ožpoulē gelžēnsnapē, ér bējuojē līstē éš sklepa.

Gēltēnalē, rinkis šarpiūsius

Kēta karta nočējē vēins žmuogielis onkstiau priš Mēsēs i bažninčē, īsēlēpa i sakīkla, paveizietē, kāp atruoda, kor konēgs saka pamuokslus. Ons apsēgrēbē kēšenie rēišotū, ožsēmanē anus patriauškintē, vo kevalus met ont žemēs. Pradiejē žmuonis rinktēis i bažninčē, kevalā krent ont anū galvū, bažninčie baršk. Žmuonis éssēgondē pradiejē biegtē ēš bažninčēs. Vēns senielis bova raišos, sunkē bapaējē ēr pradiejē šauktē:

– Gēltēnalē, rinkis šarpiūsius, vo muni parēnont tabras.

Veselēs pērtie

Aš aštuonis metus dērbau suomēškuo pērtie. Če ta pērtēs ī natuolēj, ož mūsa tvēnkēnē. Ēr aš tuo pērtie dērbau, aštuonis metus ésdērbau. No ēr dērektuorios bova sergous, daugiau ēr ož anou rēkiejē dērbtē. Liubo valitēis ē vēsumet, atvažious kuokē veselē a krikštīnā, tupt šeimininkē, rēk padietē. Lioubu padietē. Liubo, ka ē tū dainū dainoutē ē vēsuokiū, vēsēp bova. No lioubam, ka parvažioun téi jaunēijē, pati paruošo bačkalietē. Padedo taurēs, paddedo dounas, droskas. Ē toriejē pamērkītē tou dounelē i droska ēr ēšgertē tou. Avietīna lioubam daugiau ipēltē. No ēr pasēsveikins so tievās ē patoukart īlēs. Vo tēp lioubam pēršliou pastuotē kuojē. Atsēsiesma ont slēnkstē, tā bolvēs skotam, tā kou nuors kētkou dērbam, ka kou nuors doutom. Tā botelka, tā saldainiu. Lioubam tatā tēp rīnktē. Tēms jaunēisēms, tujau pat īliedi, ungrajēj možēkonts. Ka téi senuovēškē možēkontā lioub užgrajīs Sok sok ratieli i vēina posē, pasakīk, mergelei, ar to mona būsi? Ē toriejē téi jaunēijē šuoktē. Ē vēsē susklēs i šalis ē palēks rata, jaunēijē šuoks. Vēsuomenē šuoks. Tuokart ruošēs pri stala, ēs valgītē, pavalgītē. No, vo ontroujē dēina lioubam tou pēršli kartē. No ēr tas pēršlis toriejē ēšsēpērktē, no je ne, tā jaunuoji undies a ronkštousti, kuokē jousta, a kou nuors, jau anuo kartē nagal. Ē pasakīs tas jaunāsis, tam pēršliou prakalba, kor klaus tuo. To malavā, to esi malagis. Ka tuos tvuoras dešruom ī aptvertas, nier nikuokiu dešrū aptvertū. Kāp tuos geruovēs vēsuokēs...? No, ēr tas pēršlis nikāp negal apsēgīntē, baēšmaloutē. Pēršli melagi, ēlgs léižuvis poudams laižītē... Paskiau tas pēršlis ēšsēperk. Toriejē ēšsēpērktē, vuo je ne – kartē...

Aš atsēmēno, mona vīrs bova možēkonts šētā, no ēr so klarnieto grajēj. Grajēj tuokē Juockalē veselē. Jau mes ruošam, saka, ton kartē, nebier mūsa tuo pēršlē. Vo pri mēškelē gīvena téi žmonis, Juotskā tuokēi. Ēšbiegam, saka, jērgou mona, tas mūsa pēršlis pasēkuorēs jau. Vo pažastēs sosērēša ē pro kakla če ēškēša tou šniūra ēr atronda, ka ons pasēkuorēs. Leižovis ēštīsēs, saka, Jēzus Marēja. Jau anuo muotina, saka, tēik kriuk, mēslēj, ka ēš tekruju pasēkuorē. Bet pajoukava.

Vuogs jaunuosēs

Vo vēina karta, vākali, jug lioub pavuogs jaunuosēs. Veina karta aš pērtie dērbo, aš darbavaus, nebova ni juokē baliāns. Tik īvažiou mašinelē, sau anēi pavogē jaunoujē, parvežē pri monēi pērštē. Sakau, tamtas galēt tris dēinas siedietē, ka tik

nepagalvuoto, ka tamtas pri monēi i pirtē atejuot. Atsēvežē anēi šnapšēs, ožkondas savā, ē vēiš. Ē aš privēšiejau pati. Paskiou jau patis pradiejē rokoutē, ne jau negalem tēp darīte, torem grīžtē – veselē pasēbēngs, ēr ēšvažiava.

Papasakuojē Lapinskienē Regina, gēmusi 1933 m., Vēnskienē Bruonislava, gēmusi 1933 m., gīvenontēs Joudupienu kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

Joudupienu kaima gēiduorē

Joudupienu kaimē ī ēšlaikīta senūju Kalnū gēiduojēma tradicējē. Gēiduorē: Grēcios Stanisluovs, Petrauskis, Stonkieņē Aldiuona, Stanevičē Juonis, Turauskis Ontuons, Zūbē Albins, Kobēlienē Uona, Boivīdienē Rasa, Bertašienē Regina, Kobēlios Pranis, Kobēlienē Uona, Zobienē Jadvīga, Zobīs Albins. Priš Velīku šventēs, vēsa gavienē kuožna pēnkadēini api dvēdešimtēs žmuoniū (prisēded ēr kētē kaima žmuonis), sosērinkē pri vēina a kēta, gēid Kalvarējēs kalnus. Gegožēs mienesie pri kaima kuoplītielui gēid Majo (gēismēs Marijē pagerbtē). Seniau par Križiaunas dēinas (tris dēinas priš Šeštēnēs) lioub ētē i kapus gēiduotē Vēsū Švēntūju lētanējē, Dievs mūsa prieglauda ēr stēpriebē.

Papasakuojē Bertašienē Regina, gēmusi 1962 m., gīvenonti Joudupienu kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Erlienu kaima gēiduojēma tradicējēs

Erlienu kaimē par gavienē vēina karta par savaitē ī gēidame Kalvarejēs kalnā. Par bodīnēs, metēnēs, trisdēšimtēnēs kaima žmuonis tēp pat atgēid vēsas reikalingas gēismēs ēr ēlgsūsius Kalnus. Kētē mēnavuo ēr pēnkiū ar dešimtēis metu artēmūju mērēma metēnēs. Gegožēs mienesie gēidam Majo, onkstiau pri kaima koplītelēs, dabar – pri Abrotē, paviesēnie. Sosērenk nu dešimtēis lig pēnkiuolēkas kaima gēiduoriu.

Papasakuojē Struopienē Jenina, gēmusi 1935 m., gīvenonti Erlienu kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Salontū gēiduorē

Paskotēnio laiko sosēdarēs būrieliis gēidam dešimti metu. Ni vēina namuokiejē, po vēina; po vēina, gražesnēs balsās muotrēškas ēr prisēšnekēnuom, pasēmuokiem. Gēidam ba instrumēta budīnies, metēnies. Nu biednū ožmuokesnē najemam, nu kētū – nuors ont vaistū. Tradicēškus, nasotrumpintus Kalnus gēidam. Puotērus dailē, truopnē atkalbam, naskobiedamas, kad žmuonis napapēktintē.

Papasakuojē Jeblonskienē Regina (1939-2013), gīvenosi Salontū. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Budīnēs, laiduotovēs, metēnēs

Mama, Ropeikienē Uona (gēmusi 1910 metās) vedies muni i budīnēs nu trijū mētu. Kalvarējēs kalnus tēp ēr ēšmuokau gēiduotē, narēk nikuokiū kningu, Majo gēiduotē – tēp pat ba kningu.

Graba so nabaštēko diejē ont dēdesnēs skrīnēs ar specialē sokalē plati soula. Nabaštēka lioub ēšlaikīs tris paras. Kalnus ēsgēiduojos, davē pavalgītē. Laiduotoviems lioub pjautē kiaulē, kētē – ēr verši. Mesuos ēsvērs. Kuosēnas, svēista, sūrē, kavuos dous. Pri Gedrēmu davē ēr ougu ēšvērtū. Rīta meta, priš išvežont, lioub pavadins pavalgītē meselēs, pīraga, kavuos, vo pagraba (pakasīnu). nabova. Vežēma, so katrou vēžē nabaštēka, žēima poušē eglieims, vasara – beržās. Metēnēs (praējos metams po laiduotoviu) baguotesnē mēnavuojē tris dēinas. Dvē dēinas meldies, gēiduojē Kalvarējēs kalnus, vo tretioujē dēina šuoka.

Krēkštīnas

Krēkštīnas lioub šeik tēik keltē. Vākus nadēdēlius krēkštējē, bējuojē kad nanumērto. I krikštīnas lioub sosērinks artēmēijē, gēmēnēs, kaimīna. I kūmas bikuokiū navadēna, kou nuors vīkosesnius ēš gēmēniū, kaimīnu.

Priboviejē

Ka gēmē mona mažesnē bruolē, seseris, kvētē priboviejē Vaškienē ēš Šatramēnū kaimā. Ana bova na tēp sena, stombi muotrēška. Ka noplaus, sotvarkīs, paruodis leli. Vākams pataisīs večerē ēr ēšēs. Tievs, je toriejē, atsēlīgēna ēr pēningās, ēr svēista, sūrē davē.

Papasakuojē Stonkiene Eldiuona, gēmusi 1935 m., gēvenonti Joudupienu kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Pravardēs

Erlienu kaimē žmuonis bova vadēnamē tuokiuoms pravardiems: Anožis klēbuons, Anožis kriaucīos, Kazlauskis klaikšis, Vaičios uožnogaris, Vaičios gondrēnis, Vēnckos beseris, biesos, daulēnis, daubēnis, meistros, cibelē, pipka, balondis.

Papasakuojē Struopienē Jenina, gēmusi 1935 m., gēvenonti Erlienu kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Kāp privēzietē plaukus? Lioub so moilo plautē, parsēplautē so kiaušio ē paskiau, a ka jau acta bova, so acto parsēplaus, ka būtom blēzgesīs.

Ka mergelēs bovuot, ēlgas kasas toriejuot? No, vēsēp. Lioub pins. Ē kasa on kasuos statē. Vo ka tēp – kouda. Kēkvēina dēina sosoks i veina bēza, sopins, sosoks ožpakalie. Vo ka jaunas mergelēs bovuom, ožpakalie tēp sosoksi, sosoksi. Mona mama so skaro.

Joukā aplēi malevuonēs. Kēta karta bova mūsa kaimīnē. Atejuom i laiduotovēs, žēima bova. Tatā veizam, Jezusmarījē, kuojēs našal, bet šalta, vo žondā, ka deg, ka deg. Vo so raudonoujo buruokelio tuokios rētenios...

Sava gīvenēme nē aš malevuojaus, nažēnau. Ni so kou. Natūrali bovau vēsu omžio. Ē vīra gavau naturali. Tuokart nieks namalevuojies.

Papasakuojē Réikienē Agrifīna, gēmusi 1936 m., gēvenonti Laiviū kaimē. Ožrašē Kasperavičātē Aušrēnē

Senuovēnē gieliū darželē

Mama dēdēlē mīliejē gielēs. Giedrēms, kaimīns, bova agronuomo, lioub atneš sieklu, vo mama anam dous jau praaugintu daigū. Mūsa darželie auga jorgēnā, pamatēnēs ruožēs, nastortas, lēnelē ēr kētuokēs vēsuokēs gielēs. Bova padarītas vēsuokiū formu klombas. Anas apkraus vēnuoda dēdoma akmēnelēs, anus so balto muolio nodažīs.

Papasakuojē Stonkiene Eldiuona, gēmusi 1935 m., gēvenonti Joudupienu kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Mamelē bova gieliū mīlietujē, anā kuožna gielēle bova graži. Anuos darželie poiķavuos rūtas, gvazdēkelē, guoštautā (fliuoksā), blēzgēs, astras, nastorcējēs, pēnavejēs, bijūnā, auskarelē, rodbekējēs, jorgēnā (vasarēnē ēr rodēnēnē), kleuomēs, japoņeškas plukēs, tolpēs (pilipuonā), lēipsnelēs (salvējēs). Kapus priveiziejiem so mamunelē (buočielis bova mērēs). Ont kapās auga rūtas, duobēlē, šparā, ēr vēskas. Vasarēnu gieliū senās laikās nieks ont kapū nalioub dēigtē.

Papasakuojē Žvinklienē Valē, gēmusi 1944 m., gēvenonti Laiviū kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Darba pasēdalējēms Kad mona tievā. Tievs lioub parēs ēš darba pavargēs. Muotina vēskou vēina pati tvarkē, vērē, taisē. Vo ons – on rēkies laukē, a malkas paskaldīs, a kou nuorīntās, nieka nataisē.

Plaus, vuoniuo apmerks. Kuokē gera skalbēma priemuonē ī pelēnū šarms. Vo dabā kuokiūs tročūs plaunam, kuoks žmoniū sergamoms, kraujuotaka, galvas, vēskas. Serg ē serg. Vo pērma, a mūsa tievā sērga?

Papasakuojē Orbonienē Valerējē, gēmusi 1936 m., Orbuons Ontuons, gēmēs 1926 m., gēvenontio Kadagīnu kaimē. Ožrašē Kasperavičātē Aušrēnē

...Nošēlēs, noplokēs... Va, kam ī patalkē. Šuoktē, skaituos... Kēta karta patalkē bova. No ēr mes ēsēm šī vakara šuoktē, kēik gausi, kuokē adīna pamēgtē... Dedam i grindēs. Vēsēp, ka lioubam ētē i talkas, nabēbova laika apsērēngtē, so tās patēs drabūžēs. Pri prūda priēsi, atsēprausi, nosēlaustīsi, vēsas dollkēs nosēdolkinski. Tuokē bova soeiga, vo kētor nabova, kāp dabā, ka ī. Če koncertā, če tas... Vo toukart, kas paprastā grajīs ē soēs, šuoks, ē vēskas.

Papasakuojē Lapinskienē Regina, gēmusi 1933 m., Vēnskienē Bruonislava, gēmusi 1933 m., gēvenontēs Joudupienu kaimē. Ožrašē Kasperavičātē Aušrēnē

Aš – žemaitė Jé, aš žemaitė, mon žemaitiškė vésė žuodė. Tēp īr pas mūsa. É kad ér anūkielis, vakāli, kartās nebsopront. No, bikou, sakau, noěk, tata parnešk ne kriéži, bet kriuotoli kuoki a kou. Ons nabžena, kas tas ī. Ék, vakāli, parnešk cierninku. Cierninkā ī degtokā. Nuēt vēizietė tu cierninku:

– Močiūtė, nie tu cierninku.

Vo kou ons mēslėj, naženau. Ons eiska tu cierninkā, maželi, padietė dieželie...

Luovas bova so šiaudās? Ont suopko, toukart tū suopku Žemaitiūs naböva. Bova luovas arba tapšans. No tapšans bus tuoks tatā atsēsiesté, atsegolté. Luovas bova so šiaudās, apatēs. Šiaudū veiziejē rogénio. Dieltuo, ka luova bova šniūrās ēšpinta, é tou luova prikiši. Éšaustus marškuonus. Tuoki maiša prikiši šiaudum é padérbsi védorie skilé, é bova luova golieté. Vakaré édams ēsportinsi i ton skilé īgrēbés, ka bütom mīnkštā. Skilé liuobam palékté, drobolé ondēngsem ont vēršaus. Šienéks bova. Védorie nedēdē skilie ir, bet vēršou. No, tou skilēlē tēp tuoké paléksi, ka galietomi īgrēbté, ka galietomi šiaudū prikésté. Ka galietomi pamaišitē anus. Apatē luovas ēšpinta šniūrelēs.

Siejuom kanapius. Éš kanapiu (lénū bova éškada) – éš nūšoku. Vo sosokā šniūrus ér bova matarā tuokéi. Ont matara vīrā soks tus šniūrus. É paskiau do mataro, é davaj. É vīs ont gembés pasékabéné. Bova kanapiu. Dabā nieks nabaugēn. Žmuonis daug nesiejé. Darža kuoki, daržieli. Ožsies é spérgénē derbē. Paskiau tus kanapius neš džiauté i pirti. Éšdžiuovins, éšlauš, padérbs. Dédłē stéprē šniūrā bova. Tatā é suksi, éšminsi jau, éššokousi é suksi ont matara. Tuokéi bova matarā. Doubas tuos, kété vadéna pérte, kété džiavuové. Éšdžiuovén, éšlauž, anus éšdolkén, éšbrauk. Ton paté, káp so lénās. Kété vadéna doubuom, kété pérte. Matā vēs téik bova pečios korams, tomsi bova. Dabā vadénam daržinēs, toukart vadéna jaujē. No, tuoks žemaitišks žuodēs – jaus. Javā bova vežamis, é vadēnuos jaus. É jaujé galē bova pértes. Pu vēino stuogo. Tēp, kai i vasarēnē pri tvarta. Tēp bova pri jaujé pértes. Vo tamē jaujié bova tik šiaudā, šeinā sokrauté. Véituo darženies. Tén tuo pértie nieka. Pečios é ī padarītas lēntinas lénams. Pečios so kaméno.

Kéta kart bova perenēs Bova tuoks nedēdelé, káp jé dabar vasarnamelis, maudīkla. Soulā bova. Véins, do, trīs. Aukštau nabéisi. Akménū bova, ont tuo ondēns – garā. Kétū bova pri prūda. Vo kétū nabova. Žeima éšbiegsi i snēiga. Bova muolēnē bliūdā nosépraustē, paskou – bliékēnē, bova é medēniu. Vuonelēs tuokes padarītas. Dā senesnēs laikās.

Reikiejē sotartē (lēna kels) Éš tievū atsémēno, káp pasaka. Nopjausi, sostatīsi. Napjausi, bet rausi so vēsuom šaknim, sostatīsi ér džiūs. É je jau šlapé – i pirti. Ka jau siekla prébrīs – kolsem. Pasēdies ont žemēs, vo tuokéi spragēlā. Ont élga mēita. On gala – šniūrielis, o če tēp – tuoks miedīs. No, ér va é suksi. Toriejē muštē, toriejē sorokoutē i vēina. Je neteisingā – sunkē. Tink, tink... Reikiejē sotartē. Je nasūtaré, jau sunkē mūštē. Če káp bieliznas skalbēm paprūdie.

Bieltznu skalbēms So koltovē. Viel tēp pat. Toriejē muokietē, toriejē sotartē. Svarbo sotartē. Je ne – jouksēs, bikas édams par kēimus. Jé, kon če skalb. Patem sunkē. Bieltzna é pelēnus arba pelēnū šarma padérbsi, verdontē vondens ont pelēnū

ontpēlsi, nostuovinsi é pridiesi béliznas. É diesi on pečiaus vērintē. Vérinsi é paskiau nešis patalīnē. Marškēnē, kelnēs. Jug vēskas bova éš marškuona. Léna. No ér nešis i paprūdi. Je vasara – gerā, vo je žeima – eketē éssēkasi. Vadēnuom – žlogti skalbam. Pamérkīsi é davai so koltoviems. Bova meistrā. Klumpēs dérba, koltovēs, sveistou muštē. Éš karta kēšā i šarma, diejē ont pečiaus é vērēnā. Valonda, dvē pavérinsi. É ūsi i paprūdi. Káp kas toriejē, kēts toriejē prūda dēdlē artēj. Kēts – laukūs... Bova meistrā. Klumpēs dérba, koltovēs, sveistou muštē.

Papasakuojē Rēkienē Agrifina gēmusi 1936 m., Rēkīs Anicets, gēmēs 1935 m., Rogēnienē Jenina, gēmusi 1935 m., gīvenontis Laiviū kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

Káp Tamstas skalbieties? Prūdē. Bova soulalis tuoks é tuokēs koltovēs bova. Lioub vērintē tuokiūs katēlūs. Dies drabužius ér barstīs pelēnās, miediu pelēnās. No ér ont ognēs šotins é vērins puo valonda, puo dvē. No ér paskiau ims éš tuo katēla laukon, nēšēs i paprūdi. No ér ésplostēns ondēnie é skalbs so koltoviems, pakuol tus pelēnus vēsus éšskalbs. Plaus é plaus tus drabužius. Vo, tuokei persilē tabova kēta karta.

No, patalīnēs. Kēta karta tēp vadēna. No, tievū tuoks patarēms bova. Ont patiū drabužiu apēbarstīs tās pelēnās, ondens ožpēls é vērins. No, puo valonda, posōntruos valonduos. No, éšims a i kēbērus, a i kuokius, éšsēneš i paprūdi. No, ér dous so koltoviems. Ka priš kuokēs šventēs išeisi, é klausīsies. Ér veinamē kēimē: téku taku, téku taku, é kētamē kēimē... Priš kuokēs šventēs lioub plautēis drabužius. Ék ék... I sūnkē, žēnuok. Nomēnē drabūžē, pakuol éštompā vondenie, pakuol éšplaki. Vēins naéšplaksi, dvējau sostuojē plak. Ekētē éškērs žeima, no tuo eketie é plaksi, darbousīs. So seserim. Prēskolbts. Specelē, bova souls padérbs ér aušinsi drabužius. Nenuorint sotarsi. Tēko, tako, téko, tako. Éšet. Dainiuotē nabova kumet. I darbs, rēk padérbtē. Priš šventēs. Velikas, Sekmēnēs, no tas dēdliuosēs šventēs – téktā. Pagrēndēnē – priš Velikas. No, ka sokēls kartās... Vo par žeima, kas tau...

Papasakuojē Abrotienē Stefanējē, gēmusi 1933 m., gīvenonti Erlienē kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

BOVA PAPRASTĀ

Káp Tamstas Mamitē lioub darītēis? Paprastā. Bluskelē, séjuonielis, é vēskas. Vo kvartūga toriejē nomēi nešiuotē. Pri koknēs, pri vērtovēs. Ka nenosēmazguotom, je kuo, biškē šliükš šliükš i savi é nosēšloustā. Dabā kalats ī, vo toukart bova kvartūgā. **Papasakuojē Abrotienē Stefanējē, gēmusi 1933m., gīvenonti Erlienē kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē**

Pas ūkininkus

Pradiejau tarnautē nu septīnju metieliu. Pradiuo avis ganiau. Idous kuo nuors ožkostē pavakarē – avis mon ér atims. Ka paaugau dēdesnē – karyēs ganiau. Drabuželius dous dēdēlē prastus, kétū pēimēnū nešiuotus, luops ont luopa. Gīvuolius

vieloma). Lioub sakīs: Oi, gražos, gražos Kontrēmū ūkielis, par vēsa kaima ējē kvapielis.

Tievēkie tēp pat daug gieliū vasaruoms žīdiejē, mielenā – vējuoklis, dēdēlēs žēidas kāp trūbās (vomzdelēs), karklelē baltē ēr rūžavē, baltgalvēs, Amerikas baltagalvēs.

*Papasakuojē Daukšienē Elēna, gēmusi 1925 m., gīvenonti Jakštātīu kaimē.
Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē*

Vaikstēs, jaunīstēs atsēmēnēmā

Vaikstē nabova lēngvē, dēdēlie šeima, dešimtēs vākū. Tievā bažemē. Gīvenuom Vaitkevīciu dvarē. Tievs, ka bova jauns, bova ož vaiki tamē dvarē. Alga gava metu galē, gers vaikis lioub gaus 150 litu. Tievs pasakuojē, kad nabova prastē žmuonis téi Vaitkevīcē. Posiau lēnkēšķā šnekijē. Paskiau puonus ēšvežē i Rusējē. Dvarē bova cēmēntēniem grindim vērtovē, kamēnē sodžiaus lašēnius, mesas, dešras, palēndricus. Vaikē iēs i kāmēna, parsēneš i kamara lašēniū, vo i kāmēna ilēs kātēna. Sena pana Marijē, dvarinika sesou, atras ton katēna ēr šauks ont anuo. Kara laikē bova lēguonēnē tamē dvarē.

Raškažē natoriejuom, puokarē laiks, metu galē tievā gaus grūdū maišieli. Paaugē ejiem i Imbarēs pradiuos muokīkla, paskiau – i Kalnalē aštonmētē. Klumpiu nešiuotē napriējē, aviemies gomēnēs batās.

Valgiem, kon mama ēšvērē. Rogēnius mēltus par sieta nosējuos, īdies bolviu, ēšvērs, smetuona īdies, so rūgšto péino, ēr tašīsem. Posrītē – kuošēs, kartās ēr kiaušēnēs ēškeps. Pēitams – boruokīnē, kastēni tonkē sosoks, pri bolviu ēš varškies šmakala (padaža) lioub padarīs. Vakarienē ēšvērs konkolinē, kroupinē. Ējuom ougautē, grībautē. Kāp bagīvenuom, tievalis šventiems (Velīkuoms, Kalieduoms) lioub parūpins mēltu, mamelē nuors kou nuors padarīs, kad pasējosto švēntēs. Veršielī papjaus, kad būto Velīkuoms mesuos, pīraga ēškeps. Jezos Marejē, kāp lauksi tuo pīraga. Kartās ēr pierninku ēškeps. Īsam gīvēnē Šateikiūs, natuolēj bažninčēs. Dēdiōji šēstadēini lioub bažninčiuo švēntintē vondēni, ognī. Mama lioub lēips parneštē tuos ognēis. Pasēversi kēmpēnē ont vieluos ēr biegzi. Par Velīkas mama lioub gražiau apsēriedīs, pasēstrajīs krieži ēr anamē atneš margū kiaušiu. Toukart nabova drabužiū pērkē, švēntiems lioub nopērkē medžeguos ēr pasiūtē mergeliems sokneles. Tievs avēis laikē. Mama lioub apmēgs vēsa šeimīna. I bažninčē ējuom, bova gerā. Kalieduoms eglelē lioubam pouštē saldainio popierelēs, kaspēnēlēs atlasēnēs, kor vēina posē spindonti, vuobolās. Par Žuolēnē muotrēškas lioub sosēskabītē žuoliū, kētiu, mietu, grūdū varpu, īdies dagi ēr nešēs i bažninčē. Puotērus muokē davatka Marelē, vēina raiša kuojelē. Lioub vestēis i Gargždelēs kapus, īsēlīsem i kuoplīcē, kad nieks napamatīto. Lioub nosēvestē ēr i bažninčē, konēgs tērausēs, kuo ēšmuokuom. Konēgou ož prileidēma pri Komunējēs nieka namuokiejē, Marelē atsēlīgēna, kāp mama liou būtē sorokavusi. I muokīkla ējiem paprastā apsēdarē. Mama lioub augintē daug vagorklu, po dešimti-pēnkiuolēka maišū noveš i torgo, i Plungē. ēš tū piningu ēr apdarīs vākus muokīklā.

Jaunītie vakarelē bova fainē. Imbarie bova kultūrnamis, sosērinks jaunims ēš vēsu posiu. Mozēkontā ēš tuo patēis kaima. Je kas šuoktē namuokiejē, riuogsuojē kertie.

Tēisē ēš šuokiu – pri karviu; kolkuozē karvēs mēlžau. Ka žanējaus, soknelē toriejau trumpa, kapruonēnē, balta. Bova žēima, šalta. Kažkēik maista atsēnešē svetē, onkstiau ēr svēsta, sūrē, mesuos lioub atsēnešē.

Papasakuojē Žvinklienē Valē, gēmusi 1944 m., gīvenonti Laiviū kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Vēsē švēisejē metā – pas buočius, pas vēinus, kētus. Vēskon pradieju soprastē, vēskon diejaus i galva.

Par Velīkas nuvažiavuom i Külsuodi, parvažiavuom ēš bažninčēs, Prikelēma, gēidam gēismēs: Karalienē dongaus linksminkimēs, Marija, Kristo kor nešiuojē, ēš numērosiu kielies, Aleliuja, melskis ož mumis, Aleliuja, vo sesutē, katra bova gal dvējū metieliu lim tim tium gēiduojē. Buočios, mamas tievs, dēdēlē mumis mīliejē. Lioub grajītē so smoiko ont dēdēlies krasēs (zedlē) atsēsiedēs, ēr aš šalēp atsēsiesio – klausīsious. Dēdēlē téka smoika mōzēka. Buočios – mozēkonts, anuo sūnā – tēp pat mozēkontā. Buočios toriejē gera balsa, kaimīnā lioub sakītē monēi, kad ka aš pāaugšio, ons ēr mui ēšmuokīs grajītē. Naspiejē, ēšvežē i Sēbēra. Vo kāp lioub būtē īduomē: atēs sobatvakaris, tievs lioub sokamandavuotē sūnus grētiau apsidērbētē. Nosēpraus, ēšēs i priongi ēr pradies grajītē. ēr prisērinks pēlns kēims žmuoniū. Ka šuoks, tik nakti ēšsēkērstīs. Vēsē šeimuos vīrā toriejē instrumēntus, buočios ēšmuokē sava vākus gerā graītē, lioub vēsē ētē po veselēs, bodīnēs. Buočiaus sūnums Jūzapou, Augostēnou, Edvardou, Petrou, Celestinou, Zeniou, Bruoniou bova ož vaduova. Ka vežē i Rusējē, Kūlupienūs sosvaēna i vaguonus. Ka pajodiejē ešeluons, anēi ožtraukē Marijē, Marijē, so trūbās pritarē, pati gērdiejau, ēš muokīklas parēdama. Vēsē grīža, ēr vākā, ēr bāba, tik buočiaus kaulelius vieliau parvežē. Instrumēntus ēšsauguojē, parsēvežē, paskiau ēr naujū nosēpērka. Jūzaps vēs tuobolēnuos, bova garsos mozēkonts. Seniau ēr pagīvenē žmuonis lioub sosērinks, pradies dainiuotē, patis linksmēnuos kāp ēšmanē, nareikiejē nieka organizoutē. Jaunims ējiem i šuokius. So armuoniko grajīs, būgna muš. Šuokam. Paskiau sostuojom: mergas – vēinamē galē, vaikē – kētamē. Vaikē trauk daina (vaikē tōr vēina vedontiōji). Mergas klausuomies, kritikoujem. Vaikē notēlst, mes tujau ožvedam kou naujesnē, kou gražesnē daina. Šuokuom valsa, polka, padispana, ratelius: Šiaudū batā ēr kētuokius, kas kuoki muokies – ožves, muokiejuom dainioutē, muokiejuom šuoktē. Vo dabar – pasētompīms. Baisē naskanē. Vaikstie pas buočius ēš tieva posēs vēs lioubam važioutē. Tieva bruolis, mona kūma, sesou dar jaunē bova, muni mīliejē. Kūma toriejē klietie kamara, kor mēiguojē, kartās – ēr pakaiti. ēr aš pri anuo liubo nobiegtē. Vēina karta atējē kūmas draugs ēr pasējoukē, kad ons pana batorīs. Aš baisē sopīkau. Anodo lioub dainiuous, téik gražē – téka klausītēis. Ta klietēs mon, vākou, bova dēdēlē īduomi. Ont aukšta vēsuokiū rakondu bova prikrauta. Daugiausē mon téka ēš medē drozožtē daiktā. Vēns tuoks nadēdēlis, dailos spuotkielis bova. Babūnē paaišķēna, kad i anou lioub societē maista pēimēnims. Nopluoviau, nogrēndiau ēr parsēvežiau nomēi sava vēsuokēms

daiktelems sosēdītē. Radau ēr vēsuokiū senū mezgēniū. Vēins nertēnis žals, so pīniems. Ēsēkērpau tas pīnēs, džiaugiaus, čiopēniejau, kēšenie īsēdējusi nešiuojaus. Ka ēšmuokau nertē, pati stēngiaus sau ē kētēms kou nuors nomegzētē, soknelēs pasiovēnietē. Ēr dabar, je ūmuogos apsērēngēs pérktēnēs drabužēs, aš, kāp ons bova apsiriedēs, naatmēno, je ronku darba – īsēdedo i galva. Daug mezgiau: soknelēs, nertēnius, liemenēs, bliuskas, kuostiumelius. Sovietēnēs laikās nabova nieka pérktē, vēsē lioub kuolitē, kāp aš muoko megstē. Lioubo leiptē jīmtē i ronkas vēralus – ēr toriesi gražiausi daikta. Mon vēralus i ronkas īdevē tieva sesou, ka mon bova šešē metelē. Pamuokē apsēmestē, akis ēšverstē. Pamatīsio kou nuors iduomiesnē, jau nuoriesio ēšmegstē. Nabova tuo, kuo nasogebietiuo ēšmegstē. Par dēina ausio, ausio, vakarē – megsio. Dabar ūmuonis skundas depresējē. Seniau ūmuonis nažēnuojē, kas tas īr; če ton dērbi, če ton. Depresējē – slinkiu lēga. Imkis darba, dērbk – ēr nasērgsi. Gēiduotē ēšmuokau būdama dēšimtēis metu. Bābūnē vēs vedies gavienēs petnīčiuoms pas kaimīnus gēiduotē Kalvarējēs kalnus. Lioub īdoutē Kingas; tēp ēr ēšmuokau nu vaikīstēs vēsas ont puomietēs. Vēsa gīvēnēma ējau gēiduotē i budīnēs, īr tekē ēr vestē, būtē pagrindēnē gēiduorka. Prišauktē īr lengviau, vaduovou – vēsa atsakumībē. Tieva torieje 18 aktaru žēmēs, auguom devinē vākā. Par triemēmus tievali ēšvežē, vākā so mamo palēka. Tievs atsēdūrē Arkangelska kraštē, nabova kuo valgītē, ūmuonis sotēna, pradiejē mērtē. Daktars lietovis patarē biegtē, nobraižē plana. Ēr tievoks parbiega. Ni pasa natoriejē, nējē ēiškuotēis, niekor nējē, prisēbējujē, vēsor ījē mama. Po Stalina mērtēis gava prisēpažintē; vēs tēik tuo pasa reikiejē. Ka tievieli ēšvežē i Rusējē, bovuom trīs mergeles, ka grīža – dar šešē vākā atsērada. Kēts kēta augēnuom, sunkē dērbuom, daržus raviejuom. Nertē nu šešiū metieliu ēšmuokau. Tieva sesou īspraudē vēralus, karvēs ganīdama so kablioko mezgīau dainioudama. Mama audē, kaimīnē audē, paokatējē siestē pamieginētē, pamokē, kāp raštus sovertē, tuolīn – daugīn, baausdama pati atrandi, kāp geriau, gražiau. Priaudiau daug abrūsu grabnešems, staltiesiu, dévuonu (luovatiesiu), vēsuokiū ronkšloustiū kēluometrās eso priaudosi. Torio dvejēs staklēs, vēinas nadēdēlēs Vēnckos padērba, vo senuovēnēs nu vēinuos muotrēškas nosēpērkau. Raštus kor nuors pamatīsio – patēks, bet téka ēr pagal savi pakeistē, spalvas pati pasērenko. Ēš senū audeklu daug kas téka, bet daug keitīau pagal savi. Audiau po darba, bovau bēngusi Kartēnas vēdorēnē muokīkla, paskiau – Paneviežē gidromeliuoracējēs teknikoma, dērbau Kretinguos Meliuoracējēs statības valdībuo – ēšdērbau tēn dešimti mētu, kol svēkata pradiejē šloboutē. Gavau invalidoma, bet vēs tēik 1976 metās pradiejau dērbē Plugs īmuonie Mēnēja. Po Lietovuos Napriklausuomībēs paskelbēma – tēp pat Plungs īmuonie – Linuomeda. Takelius, dēdēlius takus tūkstontēs vežē i Norvegējē, Švedējē. Lioub leistē ēr patē raštus sokortē. Tēp pat lovatiess, pakluodēs audiau, daugiau – raštoutas. Ēš mona trijū vakū austē nuoriejē muokītēs duktie ēr vēins sūnos, kēts īr siedēs i staklēs, bet napatēka. Mažasis sūnos Ruoberts dēdēlē so ūpo audē, lioub parēs ēš muokīklā, pavalgīs ēr grētā i staklēs. Vakarē dar tabibēld staklēs, po ketoris, penkis ronkšloustius lioub ēšaustē. Dabar sūnos Airējuo, bet saka, kad staklelēs nomēi tegol būn. Eso ēšmuokiusi daug ēr kētū audieju. Dēdēlē struopi muokēnie īr Šēlgalitē

Ingrida. Priš ketoris metus drōsē prijē par Parcinkolē atlaidus ēr pasēsakē, kad dēdēlē nuorieto ēšmuoktē austē. Jau ketoris metus muokuos, vēs atbieg po pamuokū. So tuokē okata Ingrida muokies, dēdēlē imli īr. Vēina karta paaiškēnā ēr sopront. Lēngvē tuokē muokītē. Torio gīslēlē bēndrautē so jaunimo. Dabar muokau dvē palongēšķēs – muotina so dukrelē atvažiou.

Papasakuojē Jeblonskienē Regina (1939–2013), gīvenosi Salontās. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

ŠUOKĒ

Kāp rēk ītēktē kēts kētam? No kāp... Jug īr tas gīvenēms. Mergātē i vēina īsēmīl, bernioks – i kēta, gal būtē, vo gal i ton patē, sosējung, praded draugautē. No, padraugau, praded augintē augintēni. No, vēsēp būn. No, matā, tēik mergātēs, teik vīrā, korei šuok daugiau, geriau, toukart ēr sosērokou. Vo je mergātē tik sied atsēsiedusi, nemuok šuoktē, ēr anuos nieks naved šuoktē. Ka aš nemuokiejau šuoktē, tā nieks navedē. I svarbē vīrou mokietē šuoktē. Jē nemuokies šuoktē, stuoviesi arba siediesi ē veiziesi, kāp kētē šuok. No, valsos geriau, polka nekēik mon tasekies. Lioubam ētē i šuokius, šuoksi. Aš ne tēp daug tamuokiejau šuoktē. Vedo ēlgā vākštiuojiem.

Papasakuojē Orbuons Ontuons, gēmēs 1926 m., gīvenous Kadagīnu kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

Tievā must' nalēda naktimis šlaistītēis? Kēta karta, ka jaunimou šuokē bova. Šētā bus Mēsēs, po Mēšiū parētont ēs bažnīcēs – jau šuokē ī. ē ūsi i šuokius, pabūsi, saulelē lētas – vēskas, nomēi. Ne kāp dabā dvīlēkta valonda ēt i šuokius. Kas tau, saulelē kavuojēs – jau i nomus. ē pasēbēng šuokē.

Vo kuokiuom dēinuom lioub būtē tēi šuokē? Sekmadeinēs. Pu peitu. ēš bažnīcēs parētont, po Mēšiū, ožēisi i šuokius. ēr pabūsi lig vakara, ē saulelē lēsēs, ē jau nomēj. Vēsē tuokart klausē. Mozēkontā nograjīs paskotēni soktēni, ē vēsē nomēi. ē nabie.

Vo kāp lioub prasēdītē šuokē? Kuoks pērms šuokis? Pradies grajītē ēr soēt. Bikuoks, nalioubs skērtē. Jē ē nieka nabūs, mozēkontā grajīs, grajīs, tujau vēins, kēts atēs, daugiau, daugiau ē soēt. (Šuokis bova pagrindinis soējējēs?) Pagrindinis soējējēs jaunima. Tuokart nabova nē tū kompiuteriu, nē tū televīzēju, nē radējū nabōva. Tik ēš bažnīcēs ēšēsi, panas pradies šalīgatvēs vakštiotē, tujau so vaikēs sosētēks, sosērokous, kamē ī šuokē kuokēi. No, parvažiouiint ožvažious ē pasēlinksmins. Dainiava, dēdēlē dainiava jaunims. Vēsuokiū dainū, aš nemuoko pasakītē. Aš ne dainininkē tabovau.

Papasakuojē Abrutienē Stefanējē, gēmusi 1933, gīvenonti Erlienu kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

Meldies ē dainiava Mūsa bova tuokē šēima. Žēima meldies. Aš vēsū mažuojē bovau, aš nieka nadērbau, mon īdous kontēčkas ē lēips gēiduotē. Tumet vēsē

gieduojē. Vo ka jau nagavienē, tā liōbam dainoutē. Ē viel aš liou dainioutē po pérmo, vo anēi – ož gala. Ē tēp atésēmeno kāp šiandeina. Aš nemuokiejau préartē – ontruojē balsa natoriejau. Ē pragīdau ontrouju balso, na pérmosto. Ē mama:

– Vo vo vo Regina tor ontrouji balsa, aš maniau, ka ana nator.

Ēr aš dēdēlē daug dainū muokiejau, bet kad tēp šēndeina nabamuoko, ka téik metu nabdainavau.

Mona doktie ī, nanuoru gērtē, bet ana ī kuoristē. Ē anou maža ēšmuokiau, maža teibova, kuokiū septīniu metieliu, ēšmuokiau daina, mamas če viel daina ta bova. Mes ēš Joudupienu bovuom, Joudupienūs ē tebesam. Tiktā mes gīvenuom pri kelē, vo par kieli – ī kaima. Če sokiellē vēsus, vo tēp mes gīvenuom pamēskelie. Ka ēšeisi, ta tuokē mada bova, pru doris ēšeisi – daina. Ē kēta vakara dainiousi ē klausīsi, ka mēškē aids atsēlēip tava žuodēs. Atsēgērst aids, ka tēn dainiouji.

Jaunima madas Mūsa mada, ka mes jaunē bovuom, ējiem i šuokius, šuokiūs – dainas, atsēstujō grajītē, sosieduom vēsas mergēs, dainoujem. Vo dabā jaunims. Aš nematau... Šētā mona anūkelē. Ana ničniekor vargšelē naišēt, parvažioun, būn, nikuokiuo linksmībie, ē ta anuos daina, īsēkēš tatā i ausēs tou radējē, mozēka. Ē šauk, ka nagał soprastē, kas tēn anuos īr, kuokēi tēi žuodē, kas tēn. Nieka. Mon tas nepatink.

Papasakuojē Lapinskiēne Regina, gēmusi 1933 m., Vēnskiēne Bruonislava, gēmusi 1933 m., gīvenontēs Joudupienu kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

A vaikīstie pri Tamstu bova pērtiū? Ne, kas tau. Pērtēs bova tuokē:

Bova dēdēlē kobēlā, kor kēta karta lioub ūmuonis mesa sūdīs. Ton mesa ēshims, pakabins sodžiuovīntē. No tou kobēlāti ēšplaus, īpēls vondēns atkaitēnē šēlta – pērtēs. Vot, kuokēi bova laikā.

Vo šloutas a muokiejet rēštē? Douk, sorēšio.

Kumet rēk pradietē rēštē? Pakuol dā lapā naērst. Vo je lapā praded bērtē, jou ta šluota nabder. Gal ē ba lapu. Bet so lapās īr gerēsnēs. Šlouta so lapās i pērti lioub neštēis nogarā noplaktē.

Papasakuojē Abrotienē Stepanējē, gēmusi 1933m. gīvenonti Erlienu kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

ŽAISLĀ

Onkstiau žaislū nebova. Vo aš pasakīso, kuokiū žaislū mes liuobam prisēgalvuotē. Bova ūda vežēms, ūdus vežē. Ēr šētā tamē ūkie gīvena ūkinīnkā, ēr tas sūnos bova ūdšaudis ... Nosējimsi kerpēs, sosēdies i ronkas, parsēneši, ēssēkluosi vēsa truoba žalē tuo vejē – bus žaislos. Ē pasējiemiem mamas vēsas patalīnēs, pasēdērbuom vākus. Anēi bova ēš lēna. Galvas – pajiemē vēsuokiū mamas žekstaibiu, kam kuokēs žekēs. Ē tuokē gobolē pasēdērbē ēr apvīnuojē, ēr če užrēšē, ē paskiau apguobē, o če pridēdē vēsuokiū skormalū ē viel sorēšē, sorēšē. Ana, ta lielē, ba kuju ī. Sovēnīuojē, sorēta ontruo posie, ana dēdēlē – nešīs, kāp reikint vāka pasējiemēs. ēš medē tujau tūtē pasēdērbi, šakalieli a medieli noskuobsi – dousi tam vākou tūtē. Mūsa tuokēi žaislā bova. Ka būto, kuoks pērktenis žaislielis, mes nesopratuom tuokiū dalīku. Ē nebova tās laikās. Je ē bova, bova brongē, tievā téik

pininga natoriejē, ka nopērkte. Tievs vēins dērba, muotina nadērba – bova so vāās. Bet kēik pasēdarē. Gielelē kamē atrasi, tujau pasēmerksi gielēles, če kombarīs gražos. Če ēti, būni, džiaugīs. Tuokē gīvenēma nieks apsakītē nagał – džiaugsma gīvenēma. ēš tuokiū dalīku, patis sava ronkeliem pasēdariem. Mes nezēnuoijem, kas ta ī pērktā lielē, kas ta mašinelē. Mums pagrindū pagrinds lioub būtē gautē dounas abraka, kēik mama vakarē atpjauj dounas abraka. Lauksi tuo vakara, kāp kažēkuo.

Papasakuojē Orbonienē Valerējē, gēmusi 1936 m., Orbuons Ontuons, gēmēs 1926 m., gīvenontis Kadagīnu kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

A bova kuokiū žaislu? Kuokē lielē? Nieka nabova. Jē, vīniuojē ēš skodorū. ē padies mamītē, padērbs... Vo vasara ēsi, muoli minkīsi, vēsoki baibuoku.

Papasakuojē Rēkienē Agrifīna, gīvenonti Laiviū kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

Tā če esam pri kēts kēta Bovosē opēs – Joudopē. ē dabā padarē tvēnkēni, ēšvalējē anēi tou opē. ē padarē tvēnkēni, biški smēltēs atvežē ē dabā ūmuonis gal biški pasēmaudītē, pasēdegintē. Tas kaims jau ī senē. Če bova ēssēskaidēs tas kaims. Kamē vēina, kamē kēta truoba bova, paskiau, koukuoza laikās, vēsus sokiellē i gīvenvietē. Tā če esam pri kēts kēta. Tievielis bova meistros, ons statē nomus. Če anuo ī daug nomū pastatīta. No, mama niekā – vākus augēna. Pēnkē vākā bovuom. Bovuom septīnē, bet...

Papasakuojē Botvīdienē Rasa, gēmusi 1942 m., gīvenonti Joudupienu kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

Vākū aukliejēms Tievs kol pri stala naatsēsieda, nejiemiem valgītē, kad ēr kažkēik ēšalkē babūtumem. Padies mama ont stala bliūda – laukiem, kad tievs pērmo īsēpēltō.

Dabar ūmuonis ēštvērkē – nabnuor vākū augintē.

Je merga pasēgaus batarnaudama vāka, ūkininkams lioub tvooras nomaliavuotē so smalo.

Papasakuojē Daukšienē Elēna, gēmusi 1925 m., gīvenonti Jakštātiu kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Muokīkluo

Mona mama nier ējusi i muokīkla, bet kuokēs kninges pajiemē, tuokēs ēr skaitē – kontēčkas, maldas. Ka ījuom i muokīkla, ana mūsa kninges skaitē. Ka aš pērma karta nuējau i muokīkla, bova tuoki muokītuojē Grikšienē. Galvuojau, kad nier gražesnies muokītuojēs ož anou. Kāp ūdēin atsēmēno, kad atējau i pērma klasē, muokītuojē tuoki graži, so koudo. Muni sosvadēna i vēina soula so vaikelio, lēipē soskaičioutē lig dešimtēis, paskiau davē puopieriaus, paišieli ēr lēipē pēištē. Aš nupiešiau nomieli, miedi, tvoora, katēna. Nabluogā muokiaus, gražē rašiau, piešiau. Atitmetika nakon tamokiejau.

Papasakuojė Daukšienė Elėna, gėmusi 1925 m., gīvenonti Jakštatiū kaimė.
Ožrašė Vasėliauskienė Nėjuolė

Tris vasaras ēso ėjusi i muokikla. Nabova galémibės lëstė, ē nomėi bük, darboukis, ē vēskas. Muokiejau ē verpté, ē austé, ē vēskon muokiejau. Toriejuom aviū. ē lioub vēlnas kérps ē veš. Sošokous ē tuokės vatas padérbs ē nomėi lioub verps ē siūs. ēr ēs tū siūlu lioub kuojénés, nerténus nerté.

Téik daug rekiejė ženuočė? Nanuorint toriejė ēšmuoxté. Péršténės noséneris, so kotās, lioub raštoutas būs. Kuojénés lig tuo šmuota – viel raštoutas. Strainė panas lioub ēs. Noménės palitās, nomū darba, ēsaustās avéis vēlnas palitās. Šélté, tvérté, bet negražé, stuoré, nešvelnė. Dabā ēš krautovés ī gražé.

Papasakuojė Abrutienė Stefanėjė, gėmusi 1933 m., gīvenonti Erlienu kaimė.
Ožrašė Kasperavičiūtė Aušrénė

Puotėra Priš mēiga bova puotérā. Vésē bova soklopdiči on kieliu, pri longa, mama lioub soklopdiš vēsus. Tumet, puotérus atkalbiejės, sosédesi sava rübelius i krüvelé, ne tēp, kāp dabā – par galva ē plompt. Tēp nabova. Ženuojė sava vēita. Bova tvarka, bova klausuoma. Klausiem mamas, klausiem viskuo. A dabā tēp ī? Mūsa mama nemuokiejė ni skaititė, ni raštítė – bova baraštė. Jego ana ēš sava pélva kon ēsségalvuos, kuoké pasakelė, aiško, papasakuos véniam ē kétam, daugiausē – Kazė. Vo tēp, aš sakau, vakarė – puotérā, par dēina – lakstisi, būsi.

Papasakuojė Orbuonienė Valerėjė, gėmusi 1936 m., gīvenonti Kadaginu kaimė.
Ožrašė Kasperavičiūtė Aušrénė

Kou Tamsta toriejuot? Kétorės séséris ē veina bruoli. Pénkė.

Kap sogoldavuot, a kékvénam bova po luova? Kas tau, po dvé vénino luovuo, vo bruolis – jau atskérā.

Vo kāp priš nakti? Pasakas? Nē, nē. Priš nakti vésē unt kieliu – pasékalbiètė puotérū balso, ē toukart kuožnos i sava lovelé, ē vēskas. ē tievā abodo balso puotérus kalbiejé, ē vākā – vésē. Pasékalbiesi... Je jau darbs, tā jau banoësi golté vielā, vo je jau darba nie – jau onkstiau.

Kam meldieties? Patem Jezou Kristou, Marijė. Bova paveikslā unt seinas. Priš paveikslus soklobdīs ē melsīs. Abodo tievā bova tékou ē mes vésē esam tékou. ē sava gimta tékijéma napalēso pakuol nomérso.

Kumet rēk melstéis? Kāp laika turi. Kartās aš atsegolusi ē minties puotérus kalbo. Mēiga nenuori – ē mintie ožsémerkusi puotérus kalbo. ē matau švēntūsius, ē galvuo meldous.

Papasakuojė Abrotienė Stefanėjė, gėmusi 1933 m., Abrotis Sēmuons, gēmės 1934 m., gīvenonontis Erlienu kaimė. Ožrašė Kasperavičiūtė Aušrénė

Gondrā? No, anéi patis, če nikumet nabova. Véina meta atskréda ē patis sosékruovė če lèzda. Sosénešé, sosékruovė ē jau treté metā, ka jau ī. Do metus toriejė po tris vākus, šī meta – do. Jau šī rīta veizo, ka vēins ēškrédēs.

Ēšskrénd téi vāka, a bagrišt? No, tékriausē, grīžt, no jau ne i ton paté vēita – anéi eiškuos kétor vēitas.

Ē kon tas znuocéi, ka téik? **Must' anūku gausibé?** Ne, tū anūku mažā tatorio – ketoris.

Gal dā gausét? Ne, nieka. Tas, mon atruoda, netor reikšmies. Kap ka saka žmoniū patarlē.

Gražē ē téik? No, tēp, aš jau pavasari veizous, jau anéi če ka ka... Parlek, če anéi, sokéniejés, tujau ta mama jau če tus vākus per. No, lauki, kumet če tei vākā pasérudis. Tēp tuoks gruožis, šiuoké tuokē gīvastēs ī.

Papasakuojė Buividienė Rasa, gēmusi 1942 m., gīvenonti Joudupienu kaimė.
Ožrašė Kasperavičiūtė Aušrénė

Kalnalė bažninčių patarnautuoje

Dabar eso véina, zakréstejuona nier. Mona pruobuočios Preibīs Jūzops Kalnalė bažninčiuo tarnva zakréstejuono, buočios (tieva tievs) – tēp pat. Tievs Preibīs Juons priaugės pri bažninčių, aiško, érgi bova zakréstejuono. Ka pastaté bažninči? Prubočios pastaté trobelė. Balkiūs irašita 1777. Perkūns ītrénké i bažninči. Po keliū metu parstaté, pridiejé dar do altuorius (bova vēins altuorios). Senéjē žmuonis nanuoriejé važiouté i Salontus, i bažninči, biednējē arkliū natoriejé. Aš atméno, kad špētuolie (kor bova bēbliuoteka), gīvenéna zakréstejuons, pruočkelé, varpininks, varguonininks. Tievs parējē gīventé i špētuolé, ka buočios paléka vēins, bova zakréstejuono prižanatvē ēr ka apsēžanéjé. Toukart mamele dar nabova pruočkelé, pradiejé 1959 metās, rūsu laikas. ēš Salontū lioub atvažiouté klébuons. Mienesie karta talēda Mēsēs laikité. Nu 1958 metu – 20 metu Kalnalė bažninči klebuono bova Alšauskis Jūzops. Anuo rūpestio ēšdažīta bažninčelé, klaupkas, grindis, vo priš tou kēik reikijé trinté so šepetēs. ēš lauka aptepliuojé tepalās, kažkuokio aliejo, kad īsuodrinto, paskiau – so dažās. Žmuonis klébuona Alšauski mīliejé, šeimininké paršieli augéna. Mašinas klébuons nanopérka, so motuocéklo pri léguoniu lioub važious. Pats gerāsis klébuonielis – Alšauskielis. Paskiau anou eškielé i Kražius. Mamele sakies, kad dédēlē nabnuorieto naujuos parapejés. Dar devīnis metus tēn ēšbōva. Palaiduojé po Kražiu bažninči. Pats pasémūréjé kor atgolté – kāp dounéni pečio ēš plītu. Anuo seserelé palaiduota če. Bruolé doktie Repšienė Bérota tvarka kapieli. Tievs īstuojé i kolkuoza, klébuonéjés tvarté padaré ferma, ēšvežtūju i Sēbera žmuoniū gīvuolius sovaré. Tievs pajimtus gīvuolius gané, vo mama veršius gérde, karvēs mēlža. ēš zakréstejuona oždarbē naëssélaikīsi – šeimuo šešē vākā. Bažninči tarnauté naoždraudé, bet bova kerštingu žmuoniū. Šv. Laurīna atlaidū dēina (rogpjūtē dešimta) parvaré karvēs ēš aptvara pri bažninči. Specelē kažkas parvaré, nuoriedams paruoditē, ka tievs na pri karviu, vo pri bažninči. Priš tievou mérstant bova parkielé nuolaténi konéga. Matiau nu maža, kāp rēk bažninči tvarkitē. Kretinguo panaikénos vienuolīna, vienuolē bova čia ož pruočkelé. I tretē klasé ējau,

Pri vežemu dalīvā kaimīns Gedgauds, tuoks aršos strēbuoks. Daug kaimīnu ēšvežē, ons lioub biegtē žmuoniū lēkusi gera sosirinktē. Kāp šēndēina atmēno, gegužēs pērma atsēkieliem, darboujemies (mon bova dešimtēs metielu), atējē strēbuokā, nasoprontam kuo anēi nuor, vēsor šniokštēnie, bet nieka naklaus. Paskiau atējē tieva posbruolis ēr papasakuojē, kad Gedgauds nošauts. Pri linmarkas nosēvedē ēr nošuovē. Gal mēška bruolē, vo gal strēbā tarp savēs sosēpjuovē. Gedgauds lioub biegtē, skūstē, nasāmuoniu pripasakutē. Ka dērbau meliuoracējuo, natuolēj gīvena bovēs strēbuoks. Vēina karta ons atējē ēr pradiejē kamandavuotē, kad aš šiuoki ēr tuoki, tava vāks tēp ēr tēp pasakē. Pasēkvēitiau sūno. Tas – nieka nasakēs. Kēta karta atējē i kēima, pradiejē kuoliotēis. Pagruobiau viedra so vondēnō ēr – ont galvuos. Vēina karta darzē ožpoulē. Toukart oždainiavau: Siek mergītē žalē rūta, kad Lietova laisva būto, siek mergītē ēr tabuoka, kad nalēktu ēr strēbuoku. Daugiau nablinda.

Papasakuojē Jeblonskienē Regina (1939–2013), gīvenosi Salontās. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Api sava senelius, ūdu gelbietuojuj

Senelis šešēsdešimti devīntās mērē. Aš šešēsdešimti tretēs gēmusi, monēi bova šešē metā. Tuokēi atsēmēnēmā, ka ons luovuo goliejē. Tēik teatsēmēno. Ons bova sergous, anam bova viežīs ēr dar kažē kas tēn. Močiutē mērē septīnēsdešimtē ontrās. Bovau mīlimiausē močiūtēs anūkē. So močiutē i bažnīcē lioubau eitē, i kapus. Kuožna vakara vedies i bažnīcē. Pamaldi bova, ē so vakās mokiejē. Anēi vakarās vēsuokius senuovēškus eilieraštius pasakuojē, pasakas vēsuokēs. Api tus ūdus neaktoalo bova pasakuotē. Anēi, kad ēr ūdā, – žmuonis, kad gīvento. Tuo labiau, kad ta Basē bova pajimta darbams. Nes jaunas mergē lioub doutē darbams, ūkininkams dous. No, ēr ana če darbavuos. Ē paskiau anou jau toriejē pristatītē i ton Šalīna dvara. No, ē mona tievs ont dvēratē, ont kartēs pasēsvadēnēs anou vežtē. No, ē tumēt, sakē, pridoutē vēs tēik reikiējē, kētēp negaliejē. Jego to sagebriesi pabiegētē – mes tavēm kāp nuors ēsgelbiesem, ēssauguosem. Ēr ana sagebiejē pabiegētē. Vo kāp ana sagebiejē, aš nežēnau. Ēr ana nakti parbiega. Če ē bova, tik ka ta sliuptovē, aš anuos neparuodīso. Ta sliuptovē tebie, tik ka ana nebier ēš kombarē. Ana bova par vēsa galēnē spinta, bova tuoki senuovēška. Ē ta spinta bova apēpierīta so tokiuom lētuoms. Ē tuos lēntas vēršou prikaltas, apatiuo tēp gražē prasēskērs. Vo tēn bova, kāp če pasakītē – klietēs. Bova so lēantuom apkalta, vēino žuodio, sēina padarīta. No ēr tēn bova souliokā ēr anēi tēn lioub siedies, vo naktimis lioub ēšēs pasēvākštēiotē. Ē tēp tris metus. Paskiau, ka rinkliavas bova, če tuo posie vokītē gīvena, vo tēn, tuo posie, – ūdā. No ēr kēik, anēi po kelēs snedielēs lioub ēšbūs, nes dēdelis ūkis bova ēr anēi lioub apsēstuos. Vo tou kēta ūda atvežē prelats Sēmaitis. Mona tas senelis bova tuoks dēdēlē ēškalbings, siovies ēr ons bēndrava so tou konēgo. Vo tas konēgs ēr tēp, ēr par pamuokslus lioub sakīs, vēino žuodio, ka rēk gelbietē. Nesou svarbo, ka kēta tautībē, nes ēr anēi žmuonis tokēi pat, kāp ēr mes. No, ēr anoudo, matīt,

sosērokava kažkāp tā. Gal tas senelis pasēsakē, nes ta Abelman jau če po pērmo bova. Gal pasakē, ka torem vēdina, prijimētēr ontra sauguotē; aš tuo jau tēkslē nabežēnau. Ana bova panelē, netekiejos. No ana api septīnēsdešimtus metus ēšvažiava i Izraeli. ēr mona ciuocē, tievs negaliejē skrēstē, nes aukšts kraujē spaudēms, so šērdi nesvēks bova. Tieva sesou skrēda i tou Izraeli, anou aplonkē tēn, ana gīva tabebova. ēr ana napersoniausē mērusi īr.

Papasakuojē Selkauskiene Gražina, gēmusi 1963 m., gīvenonti Imbariēs kaimē. Ožrašē Rapalis Aurēms

Api ūdu genuocida

Mama lioub neš, tēn bova trīs ūdelkas oždarītas dvarē tamē (Šalīna dvarē). ē mama so monēm lioub vartus ožrakēnietē. Dar nedēdelie tabovau, bet atsēmeno vēskou. Neš pēina mama, neš dounas, a kokiuos mesuos biški tuoms ūdelkuoms. Ta vēina saka:

- Toro tuokē kap je pērštēnelē api ronka, tēn īr auksa. Oi, Pēlockienē, to pajimk tus pinigus.

Mama saka:

Vo kor aš anus diesio – no monēs atims, vēs tēik. Tamstu īr oždērbtē, aš nejimsio ni vēina cēnta.

– Pēlockienē, vēs tēik atims, nu monēs, – saka.

Ē mama nejiemē. Ē paskiau, saka, jau ē gailious – noj vēs tēik, saka, kētē, tēi žodēkā, ēr pajiemē.

Papasakuojē Skordauskienē Aniceta, gēmusi 1933 m., gīvenonti Klausgalviu kaimē. Ožrašē Rapalis Aurēms

Api puokarē rezistēncējē

Triemē Baltounius (ūkininkus ēš Žalēmū suoduos). Atvažiava ēšvežē strēbuokā. Vēskou – ēr gīvuolius, vēskou, varē tus Baltounius. Mes če, pas Maciaus, mašēnavuojojem. Gērdam: kulkuosvaidē, žaltī, jau bērb tēn. Mēškēnē tatā tus strēbuokus sogondēna. Paskiau sotēkau tus Kontrēmus (partizanus). Saka, mes nenoriejuom tū žmuoniū nošautē. Būto, saka, vēsus tēn pagoldē. Toukart nebēšvežē anūm. ēšbēgiuojē i griuvios, tēn ūlapē toukart tēi griuvē bova, pēlnē vondens. Nakti aš bovau pri Alonderē mozēkonta – vaikio septīnīs metus ēšbovau. Gērdām: kažkas bēldēn Alonderiou, tam žmuogou. Vo anēi – strēbuokā; žēnuojau tus strēbuokus. Rītmetie sakau, kas če bova pas tavēs. Saka, juk kou, žaltī, saka, matā, Baltounius, ka vežē, saka, anēi sokrēta i tus griuvios, i vondēni. Parbiega, saka, ūlapē – nosēgrēižē, saka, biški padžiovēnuom tus drabužius ēr ēšējē nomēi i Salontus.

Papasakuojē Skordauskis Ontuons, gēmēs 1929 m., gīvenous Klausgalviu kaimē. Ožrašē Rapalis Aurēms

Api trēmti, lagerius

Aš bovau daug lageriu, priskaičioujo, ruoduos, trīlēka vēitu. Pērmiausē mumis nuvežē i Vanina. Krīžiaus ūlonkuo ēškruovē mumis. Tēn mumis atvežē so tou laivo

api tris tukstontius žmuoniū, no ēr ēšgīvenuom par žēima, nažēnau, gal septīnē ar aštounē šimtā. Daug bova lietoviu, latviu. Mes dērbuom pri keliū taisīma. Paskérstē i do šimtu kēluometru zuona. Tén ni lagerē, ni žmuogaus, nieka nabova. Bova tundra – tokēi berželē ēr omžēnes ūsals. Ēš laiva ēškraustē, no, ēr ont grīna lauka, ont tū akménū. Akménis kāp kompūs sodiejē, padarē zuonā – če ēr gīvensēt. Dēina – i darba, vakarē, po darba, – ziemlankas kastē. Tuos žemēs tén ni metra nier – īr omžēns ūsals. Tas žemēs ēškasi, krontā atstuojē sēinas, brazēntu ožtēisi – tēp žēimavuojiem, vo šaltē dēdēlē. Diel bada daug ēšmērē. [...] Api ateiti (kēta dēina) negalvuojiem, dēl tuo, kad kuožna rīta – šalēp laviuons. Lageriūs ont narās goliejiem. Juonā, Petrā, kelkis – anuo nebier jau. Aš pats bovau trisdešimtēs devīnē kēluogramā – téik basvieriau. Stombējē krēta daugiau, kāp taisīklē. Vēins daliks – korēi mainē dounas paskotēni kousnieli i tabaka, rūkē. Dounas kousnieli tedoud – ēr tou pati ēšmainē i cēgarietus. Bēndrā, stombējē vīrā, kāp žagā, tēi krēta daugiau. Dešimti so posē metu ēšbovau so vēsa trēmtē, so vēso lagerio.

Papasakuojē Šverīs Edmunds, gēmēs 1922 m., gīvenous Salontūs. Ožrašē Rapalis Aurēms

Api partizana Vēncko Augostina

Tén ons toriejē, trisdešimtēis metru bova. Darženie bova tuoki sena grūdams nauduojema, tuoki erpa vadēnama, ēr po tou bova tén tuoks dongtis ēškasts. Aš bovau ūlindēs tén, ka ījau i muokīkla; aš lioubo vēsor londiutē – nabējuoju. Ē tén bova ons, po tou lioub vēdou erpa ēšlis. Ons ka jau pamatīs, ka īr saugoms, apsiaut anou, ons makt tén po tuos kor erpavuotē mašina, no ēr, sopronti, tén palīs, dongti atsmauks, pastūms, ēr trisdešimti metru tuokēi bova méitelē kaltē, tokēi šētā, ē ka pačēmiero žmuogos gali ūsēktē, petī pluotē, méitelē ēr vēršou po dvē lentelēs, ka nebērto; kumet tén galiejē kas ēškastē, aš nežēnau... Trisdešimtēs metru bova ēškasta, skaituos, i dērvas tén, ē tén bova tuoks griovīs, žēnā, ē tas griuvīs bova prizielēs alksniu, pēnkiū metru, keturiū metru, no kāp ka saka, krūmuokšnē, žabā tēi, ē tén vēdorie bova eglē padēigta spēcelē. Ta eglē bova znuoks. Ta eglē bova pritvērtinta pri dongtē, bova vejie pluona, ē lioub tou vejē vēin pakels, vo žēima nieka, rodēni, vo vasara ta vejie nodžiūn, bikas cēkavīsēs, kas če, dēkuo ta eglē tuoki apdzīūvusi. [...] Ons pats nosēsuovē. Septīnis saugomietis nošava ons. Kolkuosvaidi toriejē lēngvouji. Tén, pri tuos mokīklas, ons nabova bunkeris, naspiejē, anou apsiautē i rinki tou daržēnē tuokē. Tēi, skaituos, saugoms, daug bova. Apsiautē ēr ons i rejē ūpoulē, ēr ont vēršaus bova drobīnas palektas. Lēpa a dvējau tei saugomietē so šautuvās – vēinam a kuožē paršava, vo kēts ēšsegondēs a novērta statē. ēr ons tou tarpo, kāp anēi ēš tuos relēs, lauk tas vēins, ēr tou ontrouji, kor paršava, ēšpuolē. Taumet ons po tuos, kor sakiau erpas, paskiau ēšlinda tén, veiz, kad če īr griovīs, ons ēšlinda, mata, kad aštounē īr sosēgolē, tén vintovkas atkēšei i tou daržēnē, kor ons bova, ons tik tatā ūrrrrr.. ēš kolkuosvaidē palēda – aštounis ēš karta. Aš ījau i muokīkla tou rīta, matiau, ka anus vežē so arklēs.

Papasakuojē Petrauskis Gedimins, gēmēs 1934 m., gīvenous Salontū kaimē. Ožrašē Rapalis Aurēms

Api puokari

Anuo tievs ketoresdešimtās metās bova aktīvists a seniūns, kou ons skaities. ēr lioub važioutē, skaituos, pri žmuoniū atimtē grūdus, kou ras – čīstējē. Mona tievalis so tou Narvēlo bova tokēi, ne tēp gīvena, bet kuožna dēina lioub sosētēks – bova dēdelē kaimīnā. ēr tas Narvēls atvedē tus vēsus – ēr mūsa tus grūdus vēsus ēšsēšlavē so šlouto. ē paskiau kēta dēina aš pats gērdiejau, kāp tam Narvēlou mona tievalis nabašēks saka:

– Vo dēkuo to tēp padērbā, ka nimaž nepalēkā?

Saka:

– Ontonieli, nebgalio, nebgalio, eso Maskovskajas dvasēs pripompouts. Aš torio čīstā darboutēis vēskou.

No ēr anuo bova sūnos Kazē. Parējē rusā po kara, ēr ons pri tū rūsu nediegies, ēr ons ēšejē piestē i atlaidus. No ēr anēi, tēi rūsu agēntā, ož tou anou nakti api ontra valonda a tretē, tén mūsa žemē bova, Januškienē gīvena tén pat, netuolēj, ēr anou pas tou Januškienē atsēvedē, solermava. No, ēr mūsa bolvēs bova. Nosēvedē i septinta vaga ēr nošuovē. Januškienē rīta meta atmiega; ne tēp tuolēj bova, saka:

– Tamsu bolvies žmuogos īr nošauts.

No, ēr paskiau, kāp tou Narvēla ēšnešē, išvežē, ejiem teizietē. Aš atskaičiavau – septintuo vaguo nošava. Tēi rusu agēntā nošuovē, dēltuo, ka pri anū nediegies. No, ēr paskiau, ka anou laiduojē miestē, ēr tamē šētā balkuonē, če anēi sakē mitinga, – anēi tuokē kalba palēda, ka če mēškēnē nošuovē. Bet če aiškē īr rusu agēntu nošauts.

Papasakuojē Diekunts Konstantīns, gēmēs 1931 m., gīvenous Salontū. Ožrašē Rapalis Rapalis Aurēms

Kolkuoza laikā

Pērmāsēs metās dērbuom ož dīka. Ni diekou nieks napasakē. 1949 metās sosēkūrē kolkuozos, ēr pradiejau anamē dērbtē. Biednā bova. Pradiuo nedevē ni ara žēmēs, lēipē ētē gīventē pas motina.

– Kuožnam vākou namierousem, – pasakē.

Dērbau lauka brēgaduo. Paskiau ēšejau i kariuomenē. Ka grīzau, valdība paskīrē 60 aru žēmēs. Pradiejau dērbtē fermuo šierēko. Reikiejē prisēvežtē šēina, sēluosa so arklēs, kabēnuom so šakiems. Po keliū metu atsērada traktorē. Varga varguom.

Papasakuojē Abrotis Sēmuons, gēmēs 1934 m., gīvenous Erlieni kaimē. Ožrašē Vasēliauskienē Nējuolē

Jog daug tū darbū bova? Kuožna dēina? No, ē darbā, darbā, no, ēr vākā bova, ē ūtē, ē valgītē ēšvērk, ēr i kolkuoza ētē rēk. Vēs téik bova darbā. No, ē sospietē lioubam. Na kāp dabā – slīnkē besam. Aš savā mergoms sakau, ka Jums téik rēkto, kāp ka mes dērbuom, tā Jūs pasēkartomēt.

Kāp spietē ē nomūs pasētvarkitē? No, toukart jaunē tabibovuom, mama lioub padietē. Ka jau apsēžanējuom, jau vākā, jau kolkuzā, jau niekor, jau prireša. Bova mada ba kvartūga – nič niekor. ē ūti i talka... Bovuom so siesērē abēdvē

pasēsiovosēs dēdēlē gražius kvartūgus so šerdē. Če – šerdēs, če prijungta, so šleikuoms. Tuokius židrus, tuokey longoutē. No, ruoduos, šē tau, amēn. Va. Vo kelinu nabova mada nešiuotē. Dabā kēlnēs ī. Mona bruolē lioub dērbtē sandalus. Sandalā vadēnuos. Medēnēs padelēs, ē tuos šēkšnēnēs. Parvarstīs, prikals ēr ēvers baltus po tou šēkšna, pastraīs, ē jau ēsi gražēs batās.

Papasakuojē Lapinskiene Regina, gēmusi 1933 m., Vēnskiene Bruonislava, gēmusi 1933 m., gīvenontēs Joudupienu kaimē. Ožrašē Kasperavičatē Aušrēnē

Api puomiegus senēms automuobilems ēr keliunēs

Ana īr, pri Brazauskē omžēnatēlsē bova švēitēma ministros Monkevičē – tā anuo tievoka mašina. Vo anuo tievoks bova Rēitava mēšķū ūkē dērektuorios. ēr tou mašina nosēpērka ē nevaženiejē so anou. ēr paskiau atēdevē sūnou, ēr ana kažkāp i mona ronkas pateka. ēr pradieju važiutē. Bova gers stuovis, biški ronka prēdiejiem – dēdēlē padiejē Gliuožeris Stasis. ēr pērmāsis važiavēms so anou bova aplink Žemaitējē. Pērmo reizo vedo padariuov so Gliuožerio šešis šimtus kēluometru. [...] Par Lietova tūkstonti tris šimtus kēluometru pakraštēlēs apvažiavuom. I Trakus – must' ē trīs kartā sovaženietē. Vo tēp tū kēluometru aš so tuo Zazo sovaženiejau api dvēdešimti tukstonti par tou laika.

So Maskvičio Čekējou bovuom. Tēn Čekējēs televīzēja ruodē, tudie, ka tas mona Maskvičios ī krentous i akis. Kas svarbiausē, ruodē Salontus. Čekējēs televīzējē kētū mašinu naruodē. Vedo tukstontē do šimtus kēluometru ba parstuojā somīniuov. ēr tuokē sakē rekorda dā nie bovē, ka par tēik laika atminto. Vedo so Višniauskio važiavuov so Maskvičio. [...] ēsiedā i mašina, vaira ēsētvierē, po dvējū valondū akis pakielē, ēr Vēlnios. Vo če važiouni, aha – če paukščioks, če miedis gražos. Vēskou matā. So mašina normale leki, vo so tou važiujī. Zazos īr tuoki mašina, ka vaira stēprintova narēk – so vēino pērštelio sokēnēji. Padongelēs īr dvīlēkas centimetru platoma, siauras. Variklis īr galē. Mona Zazē īr societa racējē, navigacējē, video registratuorios. Vielevelēs plevesoun. Žemaitējēs, Lietovuos nededad, nes, kāp sakont, mes žemaitē esam. [...] Klaipēduo sostuojau – senoks važioun so dvēratio, pravažiava. Atgal apsisoka – atvažiava. Saka, a to važiouni so anou, a če tava īr? Saka, aš tuokē toriejau. Saka, če mona garažos īr netuolēj, saka dar daliū īr. Novažiavuov – do čemodanus daliū – naujū. ē dabar aš Maskvičiou ē Zaporožietiou daliū torio. ēr vēskas īr ož ačio. [...]

Kāp sakont, paēlsi, par vasara, je aš šeštadēnie ar sekmadēnie nepavažiounu so Zazo, vēsa savaitē bereikalinga. Aš novažioujo mažiausē iki Telšiū. [...]

Sokēma muomēnts īr žiaurē dēdēlis. ēš veitā ons jem, tik paskiau nebožtenk jieguos anam pabiegtē. Zazos ēš vēitā raun, supronti, kuokios tris metrus. [...]

Ka kas nokrent, svarbiausē replēs torietē, plaktoka ē kelēs vēnis kor nuors ožkēstē. Tēn nier kam sogestē. [...]

Sotēkuom kažkuoki estu dēdēlē žimi mozēkonta – so ansamblio važiava. Tā ons prašē nosēpotrapoutē – sakē pērmuoji mašina, kor aš i koncertos važiavau. Ont vēršaus kontrabuoso lioub būtē padiets. Padovēnuojē diska ēr ons mumis palīdziejē

ēš Saaremas saluos, tēn ēšlēda. Estējuo nē tēik, bet Latvējuo ont senū mašinu, anei īr, supronti, pasēdevē. Važiavēma kultūra Latvējuo īr vēsā kētuokē. Šētā po Rīga važeniejiem so Zazo. I rata īvažiouji – žmuonis sostuo, pralēd.

Papasakuojē Šverīs Valds, gēmēs 1959 m., gīvenontēs Salontūs. Ožrašē Rapalis Aurēms

Jablonskienes Reginas – Drakšatēs padainioutu dainū teksta

Pīlēlē

Plaukē pīlēlē par ežerieli
Lēndrelēs lonkstīdama.
Oi to pīlēlē, margas paukštieli
Žad tavi nušautē.

Nei jūs nušausēt, nei jūs sogausēt
Nei jūs moni sorasēt.
Pati palieksio, vākus pasliepsio
Žaliajam lēndrīnelie.

Paukštielis

(buočios Drakšos Ontuons lioub dainioutē. Kēlēs īš Kūlupienu apīl. Papēivu k. Išēs i laukus darboutēis, aukšto balso, kad oždainious)

Paukštielis gēriuo géiduojē
Vo strielčios ont kēliu klūpuojē.
Palauk strielčeliau, našaudīk
Aš na tuos gērēs paukštielis.

Aš na tuos gērēs paukštielis
Baltuosēs muotulēs sūnelis.
Baltuosēs muotulēs sūnelis
Trējū sesielu bruolielis.

Trējū sesielu bruolielis
Lietovuos kareivielis.

Vuo ja- ja-ja strazdas dejava
Vuo ja-ja-ja, strazdas dejāva
Strazda kuojēs nušāla.
Nu strazda kuoju ledā lūžiejē
Šaltēnielis tekiejē.

Tekiek saulėlė, tekiek skaisčiuoję
Tépink strazda kuojelés.
Tam šaltēnelie bornėlė prausio
Baltas ronkas mazguosio.

Ér numazguosio balta žéidieli
I géli vondēnieli.
Siūsio narieli i vondēnieli
Kad parneštu žéidieli.

Kūma, sosieda

Kūma, sosieda, nabaidik balondi
Mōna balondielis tau nieka nadāra.

Po do grūdus lësa, po do kiaušius dëda
Mōna balondielis tau nieka nadāra.

Po do kiaušius dëda, po do vaikus vëda
Mōna balondielis tau nieka nadāra.

Kūma sosieda, nabaidik balondiu
Mōna balondielis tau nieka nadāra.

Ka mažos bovau

Ka māžos bovau, žōselés ganiau
Apverkté mōna vésé takele.
Vok ka paaugau, jautelius ganiau
Kuokéi sunké mōna darbele.

Dalgieri traukiau, šeinieli pjuoviau
Ejau i gérē, medelius kertau.

Ér pamīliejau jauna mergelé
Āna pasaké:
-Tavés namilio.
Ēsio i vaiska ožsirašíté
Niera monéi meilés, geriau pražüté.

Strielbuom šaudīsem, šuobliem kapuosem
Nulieks mōna galvelé kāp kopūstielis.

Vo Jozè, Jozè

Vo Jōzè, Jōzè, kamé vondravuoji
Dielkuo to pas mōni grīztē naatbuoji.

Žadieje sogrīztē ér moni paimtē
Vo dabar nabnuori žuodieli primintē.

Kamé ta adīna, vo kamé ta déina
Kad rūtu daržieli buovéjaus na vēina.

Vo Jōzè, Jōzè, kamé vondravuoji
Dielkuo to pas mōni grīztē naatbuoji.

Ka aš juojau par serbentu krūma

Ka aš juojau par serbentu krūma
Nusilaužiau serbentu šakēlē.

Nusilaužiau serbentu šakēlē
Ér sodruožiau žérgou par galvēlē.

Na tēik bôva serbentu ougielu
Kéik tén kréta gailiū ašarieliu.

Žvēng žérgielis i jūra brésdāmas
Verk bernielis i laiva siesdāmas.

Žvēng žérgielis grīnu avézieliu
Verk bernielis jaunūju déinieliu.

Nažvénk, nažvénk bierāsis žérgieli,
Naverk, naverk jaunāsis bernieli.

Oždies žérgou auksa kamanēlēs
Vo berneliou sunki mondurieli.

Ožrāše Nijuolė Vasiliauskienė

PATEIKIEJE

Abrotis Sēmuons, g. 1934 m., gīv. Erlienu k.

Abrotienė Stefanėjė, g. 1933 m., gīv. Erlienu k.

Baltrēkienė Angēlė, g. 1927 m., gīv. Leliūnu k.

Beržonskienė Janina, g. 1935 m., gīv. Salontūs

Bertašienė Regina, g. 1962 m., gīv. Joudopienu k.

Boividienė Rasa, g. 1942 m., gīv. Joudopienu k.

Daukšienė Ėlėna, g. 1925 m., gīv. Jakštaitiu k.

Diekunts Konstantins, g. 1931 m., gīv. Salontūs

Jablonskienė Regina (1939 - 2013), gīv. Salontūs

Lapinskienė Regina, g. 1933 m., gīv. Joudopienu k.

Mēkuta Puovēls, g. 1925 m., gīv. Reketēs k.

Orbonienė Valerėjė, g. 1936 m., gīv. Kadagīnu k.

Orbuons Ontuons, g. 1926 m., gīv. Kadagīnu k.

Petrauskis Gedimins, g. 1934 m., gīv. Salontūs

Preibītė Dalicėjė Petruonelė, g. 1934 m., gīv. Kalnali k.

Reikienė Agrifina, g. 1936 m., gīv. Laiviū k.

Reikis Anicets, g. 1935 m., gīv. Laiviū k.

Rogēnienė Janina, g. 1935 m., gīv. Laiviū k.

Selkauskienė Gražina, g. 1963 m., gīv. Imbaries k.

Skordauskiene Aniceta, g. 1933 m., gīv. Klausgalviu k.

Skordauskis Ontuons, g. 1929 m., gīv. Klausgalviu k.

Stonkiene Eldiuona, g. 1935 m., gīv. Joudopienu k.

Struopienė Janina, g. 1935 m., gīv. Erlienu k.

Šiaulienė Rūta, g. 1963 m., gīv. Salontūs

Šverīs Valds, g. 1959 m., gīv. Salontūs

Vasiliauskienė Bruonė, g. 1929 m., gīv. Laiviū k.

Vēnskiene Bruonislava, g. 1933 m., gīv. Joudopienu k.

Žvinklienė Välė, g. 1944 m., gīv. Laiviū k.

PATEIKIEJE

*Beržonskienė - Lizdenatė Janina,
g. 1935 m., gīv. Salontūs*

*Žvinklienė - Rimkātė Välė,
g. 1944 m., gīv. Laiviū k.*

*Boividienė Rasa,
g. 1942 m., gīv. Joudopienu k.*

*Struopienė - Kniūkštatė Jenina,
g. 1935 m., gīv. Erlienu k.*

*Rēikienė Agrifina g. 1936 m., gīv. Laiviū k.
Rēikis Anicets g. 1935 m., gīv. Laiviū k.*

*Vasiliauskienė - Grībauskatė Bruonė,
g. 1929 m., gīv. Laiviū k.*

*Orbuons Ontuons
g. 1926 m., gīv. Kadagīnu k.*

Abrotis Sēmuons, g. 1934 m., gīv. Erlienu kaimē.

Baltrēkienė - Anožatė Angēlė, g. 1927 m., gīv. Leliūnu kaimē.

Diekunts Konstantints, g. 1931 m., gīv. Salontūs.

Mēkuta Puovēls, g. 1925 m., gīv. Reketēs kaimē.

Petrauskis Gedimins, g. 1934 m., gīv. Salontū kaimē.

Preibītė Dalicėjė Petruonelė, g. 1934 m., gīv. Kalnali kaimē.

Skordauskiene Aniceta, g. 1933 m., gīv. Klausgalviu kaimē.

Skordauskis Ontuons, g. 1929 m., gīv. Klausgalviu kaimē.

Šverīs Valds, g. 1959 m., gīv. Salontūs.

Vēnskiene Bruonislava, g. 1933 m., gīv. Joudupienu kaimē.

Riemieje:

**Lietuvos Respublikas
Kultūras ministerijos
Kultūros riemėma fondas**

**Kretingos rajono
savivaldybė**

Parėngė Kretingos muziejus

KRETINGOS MUZIEJUS

**Vilniaus g. 20, LT - 97104 Kretinga
El.p. kretingosmuziejus@takas.lt**